

VOTAT

1992

1996

2000

Alegeri locale **2004**

2008

2012

Raport realizat de Asociația Pro Democrația în urma
observării alegerilor locale din iunie 2004

asociația pro democrația

Alegeri locale 2004

Raport realizat de Asociația Pro Democrația în urma
observării alegerilor locale din iunie 2004

Acest material a fost publicat în cadrul proiectului Alegeri corecte în 2004, coordonat de **Asociația Pro Democrația** și finanțat de **National Endowment for Democracy**.

Mulțumim partenerilor, membrilor noștri și miilor de observatori care au dovedit un puternic simț civic și fără de care acest raport nu ar fi existat.

Dreptul de autor
©Asociația Pro Democrația

Publicat București, 2004.

Asociația Pro Democrația
Bd. Unirii nr. 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76
Sector 3, București, cod 030 824
Tel.: (+4021) 327 77 36; 327 77 57
Fax: (+4021) 321 67 44
Mobil: (+4) 0723 152 493; 0744 688 163
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Cuprins

I.	APD și alegerile locale din 2004	4
II.	Contextul politic și legislativ	5
	II.1. Contextul legislativ	5
	II.2. Contextul politic	7
III.	Perioada campaniei electorale	8
	III.1. Autoritatea Electorală Permanentă	8
	III.2. Biroul Electoral Central	9
	III.3. Libertatea de expresie	9
IV.	Organizarea alegerilor și ziua votării	10
	IV.1. Necesitatea observării alegerilor locale în 2004	10
	IV.2. APD și Birourile Electorale	11
	IV.3. Sesizări privind desfășurarea celor două tururi de scrutin în secțiile de votare	13
	IV.4. Procesul de numărare paralelă rapidă a voturilor	15
	IV.5. Concluzii	17
V.	Proiectul „Comunitățile rome și alegerile locale în România- 2004”	17
VI.	Noua arhitectură politico-administrativă	18
	VI.1. Noul electorat	18
	VI.2. De la partidul dominant la bipolarizare	19
VII.	Sugestii și recomandări	20
	Anexe	21

I. APD și alegerile locale din 2004

Asociația Pro Democrația (APD) este o organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, cu caracter civic, înființată în 1990, a cărei misiune este de a întări democrația în România prin stimularea participării civice. Din anul 1992, când APD a observat pentru prima dată desfășurarea alegerilor locale, parlamentare și prezidențiale, și până în prezent, Asociația a monitorizat desfășurarea procesului electoral din România ori de câte ori au fost organizate alegeri. De menționat este faptul că observarea alegerilor nu ar fi fost posibilă dacă APD nu ar fi desfășurat, în perioada 1991-1992, campanii de lobby prin care s-a obținut legiferarea statutului observatorilor interni și internaționali.

Concluziile și recomandările APD asupra felului în care s-au desfășurat alegerile locale, prezidențiale și parlamentare din 1996, 2000 și chiar din 1992 au arătat că latura organizatorică reprezintă zona în care se cer realizate cele mai importante schimbări, punându-se astfel problema modificării legislației care reglementează organizarea și desfășurarea procesului electoral în vederea îmbunătățirii acestuia.

În acest context, după alegerile din 2000, APD a militat pentru înlocuirea tuturor legilor care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor în România, cu o singură lege - Codul Electoral, lăsând oarecum sub semnul întrebării implicarea APD în monitorizarea alegerilor din 2004. Constatările avute însă, cu ocazia alegerilor locale parțiale anticipate din mai 2003 (în care au fost implicate numai comunități rurale), dar mai ales cu ocazia desfășurării Referendumului pentru Revizuirea Constituției din octombrie 2003, ne-au demonstrat că monitorizarea alegerilor reprezintă, încă, o necesitate în România. Mai mult, aceste două momente ne-au demonstrat faptul că, în mediul rural, alegerile se desfășoară departe de standardele caracteristice unei democrații moderne.

În acest sens, la alegerile locale din iunie 2004, APD s-a axat în principal pe observarea alegerilor în secțiile de votare din mediul rural. Astfel, primul tur de scrutin a fost monitorizat în 33 de județe, de către 2488 de observatori APD distribuiți astfel: 1505 în mediul rural, 951 în mediul urban și 32 în echipe mobile.

Pentru realizarea monitorizării alegerilor locale, Asociația Pro Democrația a format o coaliție de organizații neguvernamentale din care au făcut parte cele 28 de cluburile (filiale) ale sale și organizațiile: "Centrul Acces - Zalău", Asociația "Dunărea" Mehedinți, Liga Pro Europa - Târgu Mureș, Asociația "Ocrotiți Natura și Tinerii" - Motru, Centrul Regional de Inițiative pentru Cetățeni „PROCIVIC” - Buzău și Asociația "Targoviște spre Europa".

Dacă la primul tur de scrutin, APD și-a îndreptat atenția către secțiile de votare din mediul rural, la al doilea scrutin, Asociația Pro Democrația a monitorizat procesul electoral în special în orașele municipii de județ unde a existat o luptă strânsă între candidați și unde au existat cluburile APD sau partenerii noștri. Astfel, APD a acreditat pentru cel de-al doilea tur de scrutin un număr de 2055 observatori interni: 1495 în mediul urban, 506 în mediul rural și 54 de observatori organizați în 16 echipe mobile. Totodată, Asociația Pro Democrația a realizat în 21 de localități numărători paralele rapide ale voturilor, rezultatele oficiale fiind în concordanță cu rezultatele numărătorii noastre paralele.

Activitățile de monitorizare a alegerilor, desfășurate de APD, fac parte din proiectul *Alegeri corecte în 2004* finanțat de National Endowment for Democracy (NED), al cărui scop este asigurarea corectitudinii alegerilor locale, parlamentare și prezidențiale ce au loc în România pe parcursul acestui an.

Un alt proiect național, legat de alegerile locale, desfășurat de Asociația Pro Democrația, este „Comunitățile române și alegerile locale în România - 2004”. Acest proiect a fost derulat în parteneriat cu Agenția de Monitorizare a Presei "Academia Cațavencu", cu sprijinul financiar al OSCE/ODHIR (Organization for Security and Co-operation in Europe/Office for Democratic Institutions and Human Rights) și are ca scop creșterea numărului și calității participării electorilor romi la procesul electoral. Prezentarea pe larg a acestui proiect și a rezultatelor obținute face obiectul capitolului V.

Cu ocazia alegerilor locale din iunie 2004, APD a urmărit respectarea prevederilor legale referitoare la campania electorală și corectitudinea desfășurării votării, a efectuat numărători paralele rapide ale voturilor, a monitorizat utilizarea fondurilor de către partidele politice în campania electorală și a urmărit dacă au existat abuzuri de resurse publice în campania electorală.

În acest raport ne vom concentra mai mult pe aspectele referitoare la organizarea alegerilor locale și monitorizarea acestora în cele două tururi de scrutin. Monitorizarea fondurilor partidelor politice și a campaniei electorale face obiectul unui alt raport programat a fi dat publicității la începutul lunii septembrie 2004.

II. Contextul politic și legislativ

II.1. Contextul legislativ

În comparație cu ultimele alegeri locale organizate la nivel național, în 4 și 18 iunie 2000, alegerile din 6 și 20 iunie 2004 s-au desfășurat într-un nou context legislativ.

Astfel:

- au fost modificate reglementările referitoare la finanțarea partidelor politice, fiind adoptată o lege dedicată acestui domeniu (Legea 43/2003 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale),
- a apărut, cel puțin la nivelul reglementărilor legislative, o nouă instituție publică având atribuții în organizarea procesului electoral Autoritatea Electorală Permanentă,
- a fost modificată Legea 69/1991 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, în urma modificărilor, aceasta devenind Legea 67/2004.

La acestea se adaugă o serie de reglementări cuprinse în hotărâri ale Guvernului.

În cele ce urmează, prezentăm, pe scurt, principalele caracteristici ale acestor noi reglementări.

II.1.1. Legea 43/2003 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale

De la început trebuie precizat faptul că reglementările cuprinse în această lege sunt în mod sensibil mai eficiente pentru creșterea transparenței finanțării partidelor politice și, implicit, combaterea corupției generate de acest domeniu, decât cele pe care le-au înlocuit. În acest sens, merită a fi menționate cel puțin patru elemente:

- s-a reglementat, de o manieră mult mai clară și mai restrictivă, regimul donațiilor în bunuri și servicii, pe care persoanele fizice sau juridice le pot face către partide politice sau candidați (în sensul de fi echivalate în bani, după anumite criterii, și de a fi înregistrate și declarate ca atare),
- au fost stabilite plafoane maxime permise, nu numai pentru venituri, ci și pentru cheltuielile în campaniile electorale, acestea fiind în funcție de numărul de candidați propuși de către fiecare partid politic și funcțiile la care candidează aceștia, procedându-se la diferențieri între candidații la funcții de primari și candidații la funcții de consilieri locali și județeni, precum și între diferitele tipuri de unități administrativ teritoriale la nivelul cărora candidează respectivii (județe, municipii reședință de județ, orașe, etc.);
- au fost stabilite măsuri menite a facilita activitatea Curții de Conturi, de verificare și constatare a cuantumului anumitor categorii de cheltuieli, cum ar fi cele cu producția materialelor de propagandă (prin instituirea obligativității, pentru partide politice și candidați, de a imprima pe materiale numele agentului economic care le-a realizat și de a declara tirajul la Curtea de Conturi);
- s-a instituit obligativitatea, pentru partide politice și candidați, de a depune la Curtea de Conturi și de a publica în Monitorul Oficial, rapoartele de venituri și cheltuieli în campania electorală, în termen de 15 zile de la anunțarea definitivă a rezultatelor alegerilor, nedepunerea acestor rapoarte fiind sancționată cu amenzi și cu invalidarea mandatelor celor aleși.

Pe de altă parte însă, această lege conține și o serie de neajunsuri și ambiguități. Printre acestea se numără lipsa obligativității, pentru partidele politice, de a declara veniturile provenite din cotizații, fapt ce creează posibilitatea pentru partide de a justifica eventuale discrepanțe dintre sumele cheltuite și veniturile provenite din celelalte surse prin invocarea faptului că se strâng sume foarte mari din cotizații.

Cea mai importantă carență a legii, însă, este cea legată de neclarificarea regimului reducerilor (discount) pe care

furnizorii de servicii (cum ar fi instituțiile de presă și firmele de publicitate) le pot acorda partidelor politice și candidaților, fapt ce creează posibilitatea ca aceste reduceri să fie de până la 99% (de exemplu) față de tarifele anunțate, caz în care sunt anulate toate funcțiile acestei legi (cum ar fi asigurarea transparenței, reducerea rolului pe care îl joacă banul în competiția electorală, etc.). Este interesant de remarcat faptul că, în cazul în care un agent de publicitate, spre exemplu, își pune serviciile la dispoziția unui partid politic sau unui candidat, în mod gratuit, acest lucru este asimilat unui act de donație și, așa cum arătam mai sus, trebuie înregistrat și declarat, serviciul trebuind a fi echivalat în bani. Dacă însă, același agent percepe unui partid politic sau unui candidat 1% din sumele anunțate în oferte, modul în care trebuie interpretat un astfel de gest nu este reglementat.

Pentru mai multe detalii privind respectarea Legii 43/2003 în campania electorală, puteți consulta raportul APD disponibil la adresa www.apd.ro/map/campanii.php

II.1.2. Legea 68/1992 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților

În mod neferesc, prin această lege au fost reglementate înființarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (AEP). Considerăm acest lucru ca nefiind unul nici normal, nici benefic, întrucât această Autoritate, a cărei existență a început a fi solicitată de societatea civilă încă din 1995, are atribuțiuni legate de buna funcționare a procesului electoral, indiferent că este vorba de alegerile parlamentare, de alegerile prezidențiale, de alegerile locale sau chiar de referendum. Ori, din acest punct de vedere, ni s-ar fi părut mult mai logic ca reglementările referitoare la această instituție să facă parte dintr-un act normativ unic care să reglementeze toate tipurile de alegeri sau, în cel mai rău caz, de o lege specială separată.

Chiar și așa stând lucrurile, prin felul în care au fost adoptate articolele care se referă la Autoritatea Electorală Permanentă, aceasta nu are cum să devină instituția a cărei credibilitate și autoritate în domeniu să nu poată fi puse în discuție, ci mai degrabă o anexă a Guvernului. Primul lucru de natură a afecta credibilitatea AEP îl constituie modul în care este desemnată conducerea ei: Președintele este numit de cele două Camere ale Parlamentului, unul din Vicepreședinți, de către Președintele țării, iar celălalt, de către Primul Ministru, mandatele tuturor celor 3 având o durată de 8 ani. Dacă la acest aspect, adăugăm și faptul că bugetul, organizarea aparatului tehnic propriu, structura organizațională, numărul de posturi, statutul personalului Autorității Electorale Permanente sunt stabilite de către Guvern și că Autoritatea trebuie să supună Guvernului, spre aprobare, proiecte de îmbunătățire a legislației, „proiecte de hotărâri specifice bunei organizări și desfășurării a alegerilor”, etc., avem deja imaginea unei instituții subordonate Guvernului.

II.1.3. Legea 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale

În primăvara acestui an, Parlamentul a modificat Legea 69/1991 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, noua Lege rezultată în urma modificărilor fiind și redenumită, devenind Legea 67/2004.

În primul rând trebuie spus că, în contradicție cu promisiunile avansate de Guvern încă de la începutul anului 2001, prin Octav Cozământă la acel moment, Ministrul Administrației Publice, promisiuni conform cărora Guvernul urma să propună spre dezbatere și aprobare Parlamentului un proiect de Cod Electoral (care să reunească toate reglementările în materie de organizare și desfășurare a alegerilor), în cele din urmă s-a optat, ca și în anii precedenți, pentru „câmpirea” legilor în vigoare, luându-se în discuție lege cu lege. Astfel că, în loc de a avea în sfârșit o legislație electorală coerentă și bine pusă la punct, vor exista în continuare aspecte care, deși ar trebui reglementate identic de la un tip de scrutin, sunt reglementate în mod diferit.

Cel mai bun exemplu în acest sens este acela al actului pe baza căruia se legitimează alegătorul atunci când se prezintă la urne. După ce, cu ocazia alegerilor anticipate din București din 1998 a început să se utilizeze cartea de alegător, pentru ca, în anul 2000, această practică să se extindă la un număr tot mai mare de cetățeni, începând cu alegerile locale și terminând cu turul al doilea al celor prezidențiale, în mod cu totul inexplicabil, prin Legea 67/2004, s-a renunțat la folosirea acestui document. Așa cum este prezentat și într-unul din capitolele care urmează, dincolo de faptul că, în timpul scrutinului din 6 iunie, această modificare legislativă a creat confuzie în rândul multor alegători și chiar în rândul multor membri ai unor birouri electorale, renunțarea la cartea de alegător a creat și o problemă legată de măsurile de siguranță împotriva fraudării alegerilor. Mai precis, prin faptul că ștampila aplicată pe cartea de alegător a celui care votează a trebuit să fie înlocuită cu un timbru aplicat pe cartea de identitate (plastifiată pe ambele fețe) a alegătorului, timbru ce poate fi dezlipit foarte ușor, a dispărut, practic, una din măsurile de siguranță menite a împiedica alegătorul să voteze de mai multe ori.

Poate că aspectul negativ cel mai grav pe care l-a adus această lege în competiția electorală din acest an îl constituie

favorizarea netă a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Parlament, în fața organizațiilor similare fără reprezentare parlamentară. În timp ce primele au dreptul de a participa la alegeri „din oficiu” (chiar dacă au ajuns să fie reprezentate în Parlament de câte o persoană votată de 2.000 de oameni), cele din urmă trebuie fie să dovedească faptul că membrii lor reprezintă cel puțin 15% din numărul total al cetățenilor aparținând minorităților respective, fie să demonstreze că au cel puțin 25.000 de membri, domiciliați în cel puțin 15 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 300 de persoane pentru fiecare din aceste județe și municipiul București. Care este rațiunea pentru care albanezii, sârbii, italienii, ucrainenii, macedoneenii slavi, armenii, etc, care sunt reprezentați în Parlament, pot să provină din orice colț al țării, în schimb o organizație de maghiari sau una de romi, nou constituită, trebuie să aibă cei 25.000 de membri proveniți în cel puțin 15 județe ale țării, nimeni nu s-a străduit să explice. Care este rațiunea pentru care au fost adoptate astfel de reglementări și cui folosesc ele însă, putem înțelege și fără să ne explice nimeni.

În ceea ce privește noutățile pozitive, putem să remarcăm reglementările prin care se stabilește faptul că militarii în termen pot vota numai în localitatea în care își au domiciliul, precum și cele care se referă la utilizarea urnei mobile (mult mai clare și mult mai restrictive decât erau până în prezent).

II.1.4. Decizii ale Guvernului

Cu aproximativ două săptămâni înainte de expirarea termenului de depunere a candidaturilor, Guvernul a adoptat o ordonanță prin care, printre altele, a impus obligativitatea declarației de avere ca parte a procedurii de depunere a candidaturilor la alegerile locale. Această ordonanță a creat probleme organizatorice serioase mai tuturor partidelor politice (cu excepția partidului de guvernământ), acestea nefiind pregătite, din punct de vedere logistic, să facă față unei asemenea cerințe apărută în ultimul moment.

APD a considerat că, departe de a asigura transparența candidaturilor, această măsură era de natură a bulversa activitatea birourilor electorale și a partidelor politice și de a transforma în derizoriu lupta împotriva corupției. Pe de altă parte, decizia referitoare la obligativitatea depunerii în două exemplare olografe a declarațiilor de acceptare a candidaturilor a condus, de asemenea, la dezorganizarea procesului electoral.

Prin astfel de inițiative de ultim moment, multe partide au fost puse în imposibilitatea de a depune liste complete de candidați, fapt care le-a diminuat acestora posibilitățile de a avea reprezentanți în birourile electorale. Totodată, reducerea numărului de candidați de pe liste a avut drept consecință directă scăderea plafoanelor de cheltuieli pe care le puteau realiza partidele politice în campania electorală (știut fiind faptul că, în conformitate cu prevederile Legii 43/2003 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, este stabilit un maximum permis de cheltuieli pentru fiecare candidat în parte).

Faptul că aceste decizii au fost adoptate cu foarte puțin timp înainte de debutul campaniei electorale (fără să fie absolut deloc aduse în discuție în cadrul lucrărilor Comisiei parlamentare pentru revizuirea legislației electorale care și-a început activitatea cu mai bine de 5 luni în urmă), ne determină să considerăm că ele nu au fost altceva decât elemente ale strategiei de imagine a partidului de guvernământ care au condus, în mod inevitabil, la reacția de respingere din partea majorității partidelor, pentru ca apoi acestea să fie acuzate de toleranță în fața corupției.

II.2. Contextul politic

Înainte alegerilor locale din 2004, scena politică românească era caracterizată de dominația partidului de guvernământ, căruia încerca să i se opună o opoziție divizată (PNL și PD, de o parte, și PRM, de cealaltă parte). Dincolo de rezultatele alegerilor locale și parlamentare din 2000, această dominație se datora în bună măsură fenomenului migrației politice în rândul aleșilor din administrația publică locală. Principalul beneficiar al migrațiilor politice între 2000 și 2004, atât la nivel parlamentar, cât și la nivel județean și local a fost PSD. Dacă migrația parlamentară a fost puțin peste 10%, migrația primarilor a fost cu mult mai extinsă: după al doilea tur de scrutin al alegerilor din 18 iunie 2000, PDSR obținea 35,55% din totalul mandatelor de primari, pentru ca la sfârșitul mandatului, peste 70% din primari să reprezinte partidul de guvernământ.

După alegerile parlamentare din noiembrie 2000 sistemul multipartid cu partid dominant (PSD) s-a instalat în România confirmând o tendință înregistrată încă de la alegerile parlamentare din mai 1990. PSD deținea astfel o influență decisivă în raport cu guvernarea. Nefiind contrabalansată de nici o instituție politică, puterea partidelor politice poate degenera în partitocrație. Tipul parlamentarului responsabil doar în fața națiunii este astăzi doar o referință teoretică. Încrederea în Parlament a cunoscut o depreciere ciclică, indiferent că majoritatea este sau nu (cvasi)unipartidistă.

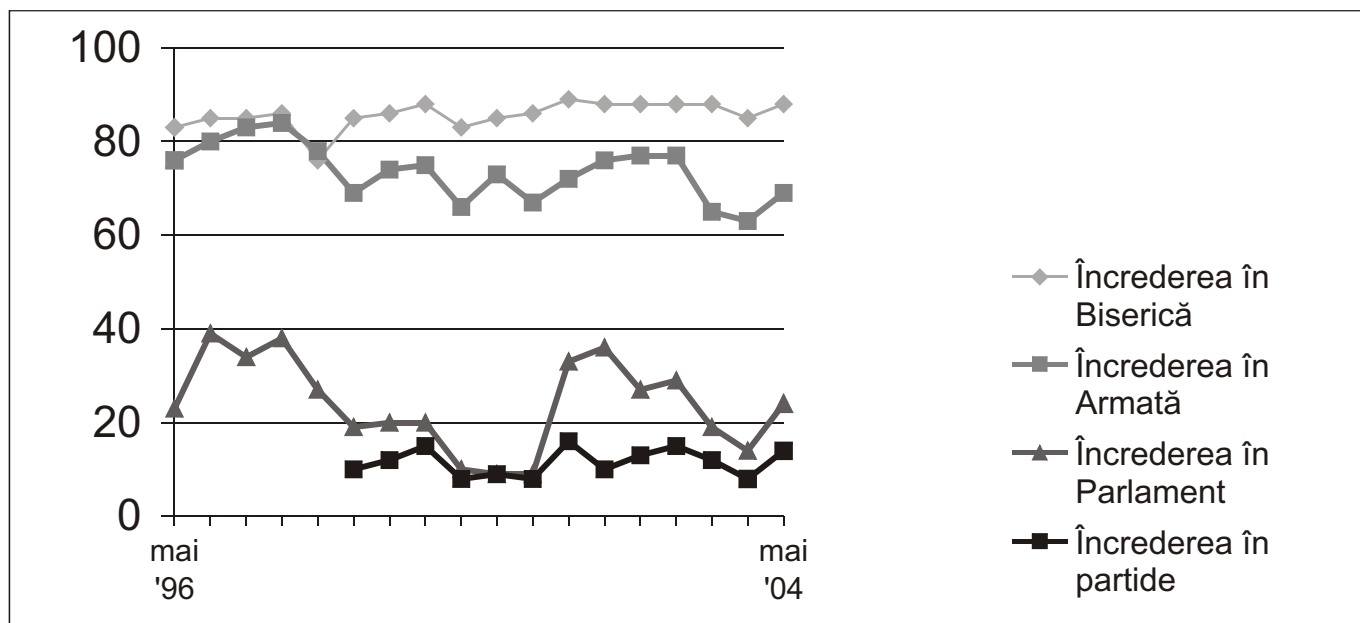

Figura 1. Dinamica încrederii în Biserică, Armată, Parlament și partide politice între mai 1996 și mai 2004 (Sursa: BOP FSD, mai 2004)

Scăderea ciclică a încrederii în Parlament este rezultatul unui proces de eroziune a legitimității rezultate din vot și ca efect al calendarului electoral.

Într-un astfel de context, întărirea executivelor, a șefului statului în regimurile cu tendință prezidențialistă sau a Primului ministru în regimurile cu caracteristică guvernamentalistă, este utilizată ca metodă de reechilibrare a raporturilor instituționale. În România, cadrul constituțional nu reglează, nici după reforma constituțională din 2003, raporturile dintre cele două componente ale executivului, Președintele și Guvernul, astfel că, deși negate, tensiunile dintre cele două instituții antrenează o depreciere relativă a guvernării. Pe de altă parte, cvasi-monopolul guvernării a accentuat perceperea politicii ca domeniu anexă a economiei, dar mai des, ca un mijloc de reușită în afaceri.

III. Perioada campaniei electorale

III.1. Autoritatea Electorală Permanentă

Conform Legii, Autoritatea Electorală Permanentă ar fi trebuit constituită până la data de 1 ianuarie 2004. Dacă acest lucru s-ar fi întâmplat și această instituție ar fi început să lucreze încă de la acea dată, probabil că multe dintre problemele organizatorice constatate în special cu ocazia primului tur de scrutin (la cel de-al doilea tur, multe dintre probleme dispar de la sine, dat fiind faptul că există un singur buletin de vot, cu doar doi candidați, numele candidaților sunt tipărite pe aceeași pagină, etc.).

Lucrurile nu au stat așa, astfel încât, perioada electorală a început fără ca măcar să fie numită conducerea acestei instituții. Cum însă, Legea 68/1992 prevede că, din Biroul Electoral Central, constituit cu ocazia organizării unor alegeri generale, fac parte, de drept, Președintele și cei doi Vice-președinți ai Autorității Electorale Permanente, instituțiile care aveau obligația, conform Legii, de a numi persoanele pentru cele trei funcții, s-au grăbit să facă acest lucru.

Parcă pentru a-și demonstra încă o dată intențiile pe care le-au avut atunci când au promovat reglementările referitoare la Autoritatea Electorală Permanentă acelea de a face din această instituție o anexă a Guvernului și un instrument ale PSD, în loc să se orienteze către persoane cu experiență în domeniul electoral, însă neangajate politic, Prim-ministrul și PSD au promovat la conducerea Autorității 2 membri ai partidului de guvernământ: Prim-ministrul l-a numit în funcția de Vice-președinte al AEP pe Ionel Fleșariu - fost secretar de stat în Ministerul Administrației Publice până în vara

anului 2003, iar grupurile parlamentare ale PSD au reușit să impună, în Parlament, numirea în funcția de Președinte al acestei instituții a lui Octavian Opriș senator PSD, membru al Parlamentului din 1990.

Este de reținut faptul că, deși au fost numiți în pripă, pentru a se rezolva o problemă de legalitate ce ținea de organizarea alegerilor locale din acest an (completarea Biroului Electoral Central cu reprezentanții AEP), mandatul celor trei membri ai conducerii AEP (cel de-al treilea, numit de Președintele Iliescu, este Alexandru Radu cadru universitar) este de opt ani.

III.2. Biroul Electoral Central

Primul aspect care a caracterizat acest Birou, spre deosebire de anii electorali precedenți, a fost acela că, de această dată, partidul de guvernământ a fost reprezentat în această instituție, nu de o persoană, ci de cel puțin trei: reprezentantul „de drept” și cei doi reprezentanți ai AEP membri PSD până în momentul numirii lor în cele două funcții.

Acest lucru a creat în cadrul BEC o tensiune fără precedent în comparație cu alți ani și a dat BEC o turnură politică așa cum nu a mai fost întâlnită în cazul nici unui birou electoral central, din 1992 (cel puțin) până în prezent. Această stare de lucruri a făcut ca sesizările și contestațiile înaintate de reprezentanții partidelor de opoziție să fie respinse „pe bandă rulantă”, protestele acestora față de mersul lucrurilor în cadrul BEC fiind semnalate presei și organizațiilor civice aproape zilnic.

La aceasta se poate adăuga gestionarea defectoasă a întregului proces, prin transmiterea, către birourile electorale de la nivele inferioare, a unor decizii care erau fie incoerente, fie tardive, fie la limita legii. Totodată, au fost cazuri în care ar fi fost nevoie de intervenții ale BEC, pentru judecarea unor cazuri în mod uniform, la nivelul întregii țări (cum a fost cel legat de considerarea voturilor, atunci când ștampila aplicată pe un patruleter s-a imprimat pe paginile următoare ale buletinului de vot), însă BEC nu a intervenit.

Atitudinea părtinitoare a BEC, în favoarea partidului de guvernământ (prin intermediul celor șapte judecători și a reprezentanților AEP), a avut una din cotele sale maxime cu ocazia adoptării unei hotărâri în baza căreia, în flagrantă contradicție cu legea, s-a permis realizarea de dezbateri electorale (pe posturile de televiziune), până în ziua de vineri, 4 iunie, la orele 24:00 (în art.67 al Legii 67/2004 se prevede în mod foarte clar interdicția de a invita sau prezenta candidați în programele de radio și televiziune cu 48 de ore înainte de ziua votării). Această hotărâre a fost adoptată în mod evident, pentru a permite postului de televiziune Pro TV să realizeze dezbaterile electorale în care candidatul PSD la funcția de Primar General al Capitalei, care se hotărâse cu puțin timp în urmă să participe la confruntări electorale televizate, să poată apărea, pe acest post de televiziune, alături de principalul său contracandidat.

Deși alegerile locale din iunie 2004 s-au desfășurat într-un nou cadru legislativ, prevederile Legii 67/2004 sunt în continuare neclare, oferind posibilități de interpretare. Acest fapt a fost constatat și de către membrii BEC care s-au văzut nevoiți să adopte numeroase hotărâri prin care să aducă diverse clarificări cu privire la Legea pentru alegerea autorităților administrației publice locale (vezi anexa)

La toate acestea și la multe altele, mai trebuie adăugat și faptul că procesul de numărare a voturilor exprimate în turul I la nivelul birourilor electorale județene și chiar ale celor de circumscripție s-a desfășurat inexplicabil de greoi. Deficiențele de organizare ale procesului de centralizare a rezultatelor, coroborate cu numărul foarte mare de contestații care au fost înaintate, au făcut ca Biroul Electoral Central să anunțe rezultatele finale ale acestui tur abia în data de 15 iunie (în condițiile în care în orice țară europeană rezultatele oficiale se cunosc și se comunică în seara zilei alegerilor sau, în cel mai rău caz, a doua zi).

III.3. Libertatea de expresie

La solicitarea reprezentantului PSD, Dan Matei Agaton, Biroul Electoral Central a emis Hotărârea nr. 85/04.06.2004 prin care se interzice presei scrise publicarea informațiilor de natură electorală în zilele de 5 și 6 iunie.

Față de această decizie, Agenția de Monitorizarea a Presei împreună cu APADOR-CH, pe de o parte și Clubul Român de Presă, pe de alta, au reacționat contestând această hotărâre prin faptul că:

- a. BEC și-a depășit atribuțiile stabilite potrivit Legii pentru alegerea administrației publice locale 67/2004;
- b. hotărârea BEC încalcă dreptul la liberă exprimare garantate de Constituție.

În plus, Clubul Român de Presă a boicotat această hotărâre, sfătuind editorii de presă să nu ia în considerare decizia BEC.

În ceea ce privește cadrul legal referitor la acest caz, trebuie să facem următoarele precizări:

a. Referitor la atribuțiile BEC

- **potrivit art. 33, alin. (4):** „În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, Biroul Electoral Central emite hotărâri care se aduc la cunoștință în ședință publică și prin orice mijloc de publicitate. Hotărârile Biroului Electoral Central sunt obligatorii pentru toate birourile electorale din țară, precum și pentru toate organismele cu atribuții în materie electorală, de la data aducerii la cunoștință în ședință publică”;

- **potrivit art. 33, alin (1), lit. c):** "...urmărește și asigură respectarea și aplicarea corectă a dispozițiilor legale privitoare la alegeri pe întreg teritoriul al țării; asigură interpretarea unitară a prevederilor acestora".

b. Campania electorală este reglementată de Secțiunea a 7-a, din Legea 67/2004. Este de menționat faptul că majoritatea articolelor conține reglementări privitoare la posturile de radio și TV, presa scrisă neavând, conform acestor reglementări, nici un fel de restricție de acest gen:

"Art. 67: Cu 48 de ore înainte de ziua votării sunt interzise:

a) prezentarea de sondaje de opinie sau difuzarea de spoturi de publicitate electorală;

b) invitarea sau prezentarea candidaților în programe, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 69 alin. (4).

c) comentarii privind campania electorală."

IV. Organizarea alegerilor și ziua votării

IV.1. Necesitatea observării alegerilor locale în 2004

Pe lângă faptul că observarea alegerilor reprezintă un important exercițiu de participare civică, acest gen de activitate imprimă un plus de credibilitate față de rezultatele alegerilor și totodată întărește încrederea alegătorilor în procesul democratic al votării.

Așa cum s-a mai arătat în acest material, necesitatea observării alegerilor în mediul rural a fost constatată cu ocazia alegerilor locale parțiale anticipate din mai 2003 (în care au fost implicate numai comunități rurale), dar mai ales cu ocazia desfășurării Referendumului pentru Revizuirea Constituției. Având în vedere experiențele din anii electorali anteriori și obiectivul de a realiza o monitorizare cât mai riguroasă a alegerilor locale în mediul rural, în acest an (pentru primul tur de scrutin), APD nu a recrutat observatori din rândul cetățenilor din localitatea în care aceștia urmau să observe alegerile, ci din alte localități, în mod special din orașul reședință de județ.

Date fiind aceste condiții, procesul de recrutare a observatorilor a fost mai dificil de realizat comparativ cu anii electorali precedenți, însă, prin eforturile depuse atât de organizațiile partenere, cât și de cluburile APD, am reușit să monitorizăm procesul electoral prin intermediul a 2488 de observatori la primul tur de scrutin și 2055 la al doilea.

În ceea ce privește gradul de acoperire al țării cu observatori, menționăm că la primul tur de scrutin APD a avut observatori în 33 de județe (aproximativ 79% din județele țării), distribuția observatorilor fiind următoarea: 1505 în mediul rural, 951 în mediul urban și 32 în echipe mobile. Lista localităților în care APD a avut observatori electorali interni la primul tur de scrutin este anexată.

Rezultatele obținute în urma desfășurării primului tur de scrutin, la nivel național, au determinat schimbarea strategiei de observare pentru cel de-al doilea tur, astfel încât observatorii au fost redistribuiți în municipiile reședință de județ și alte câteva orașe, acolo unde s-a constatat că „lupta” dintre cei doi candidați rămași în cursă era foarte echilibrată, iar miza una foarte importantă pentru evoluția vieții politice din România. În 21 dintre localitățile în care s-au observat alegerile la cel de-al doilea tur de scrutin, s-au realizat și numărători paralele rapide ale voturilor.

Așa cum s-a mai menționat, APD și partenerii săi au observat scrutinul din 20 iunie cu un număr de 2055 observatori interni distribuiți astfel: 1495 în mediul urban, 506 în mediul rural și 54 de observatori organizați în 16 echipe mobile. Localitățile în care APD a realizat numărători paralele rapide sunt următoarele: Alexandria, Bacău, Bistrița, Botoșani, Brăila, București, Buzău, Calafat, Cluj-Napoca, Drăgășani, Filiași, Galați, Medgidia, Piatra Neamț, Râmnicu Vâlcea, Reșița, Sinaia, Slatina, Tulcea, Zalău, Zimnicea.

În afara acestor localități, Asociația Pro Democrația a mai fost prezentă prin observatorii săi în: Arad, Ineu, Chișinău Criș (jud. Arad), Cîmpulung (jud. Argeș), Brașov, Făgăraș, Săcele (jud. Brașov), Ianca, Însurăței, Oprișenești (jud. Brăila), Bocșa, Caransebeș (jud. Caraș-Severin), Călărași (jud. Călărași), Ovidiu, Basarabi, Năvodari, Eforie (jud. Constanța), Pucioasa, Titu (jud. Dâmbovița), Lupeni, Vulcan, Uricani (jud. Hunedoara), Toplița, Cristuru Secuiesc (jud. Harghita), Drobeta - Turnu Severin, Strehaia (jud. Mehedinți), Reghin Luduș (jud. Mureș), Suceava, Gura Humorului, Fălticeni, Liteni, Salcea, Frasin (jud. Suceava), Lugoj (Jud. Timiș), Călimănești (Jud. Vâlcea), precum și într-un număr de 193 de comune din 26 de județe. Totodată, menționăm că în județele Bihor, Sibiu și Vrancea, Asociația Pro Democrația a monitorizat procesul electoral cu observatori organizați în echipe mobile.

La fel ca și în alți ani electorali, APD a acordat o mare atenție instruirii observatorilor și, în acest sens, fiecare Club sau partener APD a organizat seminarii de instruire înaintea fiecărui tur de scrutin. În cadrul fiecărei instruirii s-a insistat asupra prezentării activității observatorului în fiecare etapă a procesului electoral - rolul, atribuțiile și importanța observatorului, asupra aspectelor legale de care acesta trebuie să țină cont, asupra modului de soluționare a sesizărilor de încălcare a legii și nu în ultimul rând au fost stabilite aspectele administrativ-organizatorice referitoare la modul de comunicare între observatori și coordonatorii APD.

În sprijinul activității de monitorizare a alegerilor fiecare observator a primit Manualul Observatorului care cuprinde extrase din Legea 67/2004 - și Fișa observatorului (vezi anexa), materiale care s-au dovedit a fi mai mult decât folositoare în cadrul unor secții de votare unde membrii BESV nu cunoșteau foarte bine prevederile legale.

IV.2. APD și birourile electorale

Ținând cont de prevederile Legii pentru alegerea administrației publice locale 67/2004, APD a urmărit activitatea birourilor electorale din mai multe puncte de vedere: formare, activitate, relația cu observatorii APD.

Formarea Birourilor Electorale

În ceea ce privește formarea birourilor electorale județene și municipale din județele unde au existat cluburi APD sau parteneri, putem spune că acestea au fost constituite în condițiile impuse de lege, însă nu același lucru putem spune și despre constituirea birourilor electorale ale unor secții de votare din mediul rural cum ar fi:

- biroul secției de votare numărul 72 din Mitocul Dragomirnei, județul Suceava în a cărui componență s-a aflat și soția domnului Silviu Spac candidat la funcția de consilier din partea PD;
- biroul secției de votare numărul 2 din comuna Harman, județul Brașov unde s-a constatat că un membru din comisia BSV era rudă cu un candidat;
- biroul secției de votare nr. 3 din comuna Măciuca, județul Vâlcea unde vicepreședintele secției era rudă cu candidatul PSD la funcția de primar.

Astfel, au fost încălcate prevederile art. 38 care stipulează: „Nu pot fi membri ai birourilor electorale de circumscripție sau ai birourilor electorale ale secțiilor de votare candidații în alegeri, soții, rudele și afinii acestora până la gradul al doilea inclusiv, precum și persoanele care nu au exercițiul drepturilor electorale.” Având în vedere că în multe cazuri membrii BESV sunt funcționari sau foști funcționari în cadrul primăriei persoane propuse de către primar, să facă parte din BESV, conform legii - obiectivitatea cu care acești membri ai birourilor electorale își îndeplinesc atribuțiile poate fi pusă la îndoială. Asemenea probleme au fost sesizate de către observatorii noștri din Lupeni și com. Măciuca Jud. Vâlcea.

Activitatea birourilor electorale

Principalele probleme, valabile pentru majoritatea birourilor electorale, la toate nivelurile, au fost legate de slaba organizare și necunoașterea și/sau interpretarea greșită, de către mulți dintre membrii acestora, a legii electorale.

Una dintre atribuțiile birourilor electorale județene se referă și la eliberarea acreditărilor pentru observatorii interni. Prevederile art. 76 aliniatul 2 și 3 precum și ale articolelor 123 și 124 ale legii 67/2004 reglementează destul de clar statutul observatorului și condițiile în care o persoană poate căpăta acest statut, însă s-a constatat că aceste prevederi sunt interpretate diferit de la un BEJ la altul. Spre exemplu, judecătorii BEJ din Harghita, Călărași și Iași au solicitat, la momentul depunerii dosarului cu documente în vederea acreditării observatorilor APD, și buletinele sau cărțile de identitate ale fiecărui observator în parte, deși legea nu prevede acest lucru. O altă problemă, contestată de APD la nivelul Biroului Electoral Central (vezi anexa), a fost constatată în județul Vrancea, unde Președintele BEJ a solicitat pentru eliberarea acreditărilor observatorilor APD, copii legalizate după documentele Asociației, deși Legea nu prevede acest lucru.

De asemenea, felul în care au fost eliberate acreditările pentru observatori a fost diferit de la un Birou Electoral Județean la altul. În timp ce în București, Timișoara, Suceava, Vâlcea, Ilfov, etc, acreditările au fost eliberate nominal pentru fiecare observator în parte (vezi anexa), în județele Caraș-Severin, Bacău și Constanța acreditarea a fost una comună pentru toți observatorii (vezi anexa). Acest mod de eliberare a acreditărilor „în bloc” i-a pus în dificultate și pe președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare care, pe motiv că acreditarea este falsă, nu au primit observatorii APD în secțiile de votare respective până când nu s-au asigurat de valabilitatea acreditărilor la Biroul Electoral Județean.

În ceea ce privește nivelul de pregătire a membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, s-a constatat, în principal în mediul rural, că aceștia fie nu cunoșteau prevederile legale, fie interpretau dintr-un interes anume, într-un mod eronat, aceste prevederi. Din această cauză au apărut, spre exemplu, probleme chiar la deschiderea secțiilor de votare, atunci când mulți observatori nu au fost lăsați să participe la activitățile de pregătire a secției de votare în vederea desfășurării alegerilor (verificarea urnelor, cabinelor, a buletinelor de vot și a ștampilelor necesare votării, închiderea și sigilarea urnelor, etc). Interpretarea eronată a prevederilor legale a fost constatată, din păcate și în rândul membrilor BEJ, cel mai elocvent exemplu fiind întâlnit, la turul II de scrutin, în județul Constanța unde, membrii BEJ consideră că observatorii pot participa la operațiunile de votare doar între orele 7:00 - 21:00. Așa cum reiese și din anexă, această situație a fost trimisă și în atenția membrilor BEC care ne-a oferit un răspuns ce nu mai necesită comentarii.

O problemă general valabilă pentru toate birourile electorale județene, cel puțin acolo unde APD a observat alegerile, a fost tergiversarea sau declinarea responsabilităților în ceea ce privește remedierea problemelor constatate de către APD la nivelul secțiilor de votare și sesizate acestor birouri.

Având în vedere exemplele prezentate mai sus, considerăm că toate aceste deficiențe organizatorice ar fi putut fi remediate sau eliminate în condițiile în care Autoritatea Electorală Permanentă ar fi fost înființată și și-ar fi preluat atribuțiile prevăzute de lege, din timp.

Relația dintre membrii birourilor electorale și observatorii APD

Conform legii, remedierea neregulilor constatate la nivelul secției de votare de către observatorii acreditați să monitorizeze procesul electoral, se face de către Președintele Biroului Electoral al Secției de Votare, observatorul neavând dreptul să intervină în procesul de votare. În cazurile în care problemele semnalate, verbal sau în scris, de către observatorul APD, nu erau remediate la nivelul secției de votare, de către membrii BESV, observatorii APD sesizau, după caz, biroul electoral comunal, municipal sau județean, conform prevederilor legale. În acest context, birourile electorale municipale și cele județene au primit, în ziua alegerilor, din partea Asociației Pro Democrația, foarte multe sesizări prin care se solicita înlăturarea unor nereguli constatate la nivelul secțiilor de votare (ex: în București, la turul II de scrutin, au fost trimise peste 20 de sesizări scrise către Birourile Electorale de Sector / Municipal).

O altă situație întâlnită la turul II al alegerilor și care ne arată gradul de cunoaștere a legii de către membrii BESV, se referă la faptul că în secțiile 170 și 175 din București, observatorilor APD nu li s-a permis accesul, pe motiv că acreditările acestora au fost valabile doar pentru turul I al alegerilor locale. În acest caz, APD a depus o sesizare la biroul electoral de sector și, totodată, la Biroul Electoral Municipal, în vederea remedierii acestor probleme. (vezi anexa)

Un caz mai aparte, sesizat și la biroul electoral de sector (vezi anexa), s-a petrecut în secția 193, din sectorul 2 al Municipiului București, acolo unde observatorul APD a fost dat afară din secția de votare pe motiv că acesta nu are voie să facă întâmpinări Președintelui BSV.

Binențeles că nu putem ignora faptul că, în cazul unor birouri electorale județene sau ale secțiilor de votare a existat o bună colaborare între membrii acestor birouri și observatorii sau reprezentanții APD.

IV.3. Sesizări privind desfășurarea celor două tururi de scrutin în secțiile de votare

Deși Asociația Pro Democrația a acoperit cu observatori doar aproximativ 16% din totalul secțiilor de votare și ținând cont de faptul că însăși prezența unui observator într-o secție este un factor menit să descurajeze eventualele tentative de fraudă și să contribuie la remedierea unel nereguli în procesul de votare, numărul mare de sesizări făcute de către observatorii APD a arătat că, de mai bine de 15 ani de la primele alegeri libere, autoritățile române nu reușesc să realizeze nici un progres în privința modului în care organizează alegerile. Probabil că această concluzie ar fi fost una și mai gravă în cazul în care Asociația Pro Democrația ar fi observat alegerile locale în mult mai multe secții de votare. În continuare sunt prezentate principalele tipuri de nereguli constatate.

a. Probleme organizatorice

a.1. Probleme cu listele electorale

Încă de la deschiderea secțiilor de votare, au putut fi constatate o serie de probleme ce țin de modul în care a fost organizat procesul de votare, probleme care, fără a constitui neapărat încălcări ale legii, au fost de natură a influența în mod negativ derularea acestui proces, inclusiv prin crearea posibilităților de fraudă. Spre exemplu, la primul tur de scrutin, în județul Brașov, nu au existat liste electorale separate, bine delimitate între Moeciu de Sus și Moeciu de Jos. Astfel la ora 13.30, 60 % din cei care votaseră erau pe liste suplimentare și doar 20% pe liste permanente. BEJ a contactat Serviciul de Evidență Informatizată al Poliției și listele au fost actualizate. O altă problemă de ordin organizatoric a fost întâlnită în Reșița, la secția 27, unde s-au găsit buletine de vot pentru alegerea consiliul local din Caransebeș, precum și în secția 4 din localitatea Zizin (județul Brașov), unde în pachetele cu buletine de vot s-au găsit și buletine de vot pentru alegerile din Târlungeni.

a.2. Probleme cu urnele de vot

În mod normal, în fiecare secție de votare ar fi trebuit să existe câte o urnă de vot pentru fiecare tip de buletin de vot (patru urne în fiecare secție din București, câte una pentru Primarul General, Consiliul General, Primarul de sector și Consiliul de sector și câte 3 în secțiile din celelalte localități, câte una pentru consiliul județean, Primarul localității și consiliul local al localității respective). După cum a putut constata oricine, în multe secții de votare au existat doar câte două urne sau chiar câte una, fapt ce a însemnat că, într-o urnă au fost introduse două sau chiar trei tipuri de buletine de vot. Acest lucru a îngreunat foarte mult procesul de numărare a voturilor în respectivele secții de votare.

a.3. Timbrele autocolante

La fel cum s-a întâmplat și la referendumul pentru revizuirea Constituției, timbrul autocolant care s-a lipit pe cartea de identitate a celui care a votat pentru a atesta faptul că a făcut acest lucru și pentru a-l împiedica să mai voteze și a doua oară, s-a putut dezlipi foarte ușor. Acest timbru a reprezentat una din cele două măsuri de siguranță menite a împiedica un alegător să voteze mai mult decât o dată, cea de a doua măsură constând în obligativitatea celui care vota de a semna în lista electorală. Cum timbrul autocolant, prin felul în care a fost fabricat, nu a mai putut constitui o măsură de siguranță, singura piedică în calea celor care ar fi dorit să voteze de mai multe ori a rămas semnătura în listele electorale.

a.4. Buletinele de vot

Ca și în alte rânduri, buletinele de vot au fost fabricate folosindu-se o hârtie mult prea subțire, astfel încât, în multe cazuri, ștampila aplicată pe o anumită pagină, s-a imprimat și pe una sau mai multe din paginile următoare. Acest lucru a creat posibilitatea ca, la numărătoarea voturilor, un număr important de buletine de vot să fie anulate pe motiv că paginile lor conțin ștampile „VOTAT” aplicate pe mai multe patrulete (de fapt, era vorba de o singură ștampilă, imprimată însă, pe mai multe pagini).

b. Încălări ale legii în turul I al alegerilor

b.1. Existența unor mijloace de propagandă electorală în imediata apropiere a secțiilor de votare

Neregula care ne-a fost sesizată cel mai des, de către observatorii noștri, se referea la prezența materialelor de propagandă electorală în imediata apropiere a secțiilor de votare, iar această neregulă a putut fi des întâlnită în toate județele și în municipiul București. În mod inexplicabil, președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare nu au luat nici o măsură împotriva acestei nereguli, nici sâmbătă după amiază (când membrii birourilor s-au întâlnit la secțiile de votare tocmai pentru a lua măsurile necesare pentru ca totul să fie în ordine), nici în dimineața zilei de votare, în condițiile în care legea le conferă acestora putere de decizie, nu numai în incinta secțiilor de votare, ci și pe o rază de 500 m în jurul acestora. Mai mult, birourile electorale județene și cele de circumscripție au tratat în mod diferit această problemă. Astfel, dacă Biroul Electoral Județean Bistrița Năsăud a dispus înlăturarea imediată a mijloacelor de propagandă respective, iar Biroul Electoral Județean Sibiu a sesizat Poliția în legătură cu acest aspect, majoritatea birourilor au întârziat sau chiar refuzat să adopte vreo decizie.

Exemple de cazuri în care a fost întâlnită această neregulă: Județul Arad - Seitin, Chișinău Criș, Sântana, județul Argeș - Bascov, județul Bacău - Osebiții, județul Bihor - Oradea, județul Brașov - Brașov, Târlungeni, Zizin, Timișul de Jos, județul Cluj - Sântioana, Florești, Cluj-Napoca, Gilău, județul Constanța - Eforie Nord, Constanța, Negru Vodă, județul Dolj - Bechet, județul Gorj - Pades, Motru, județul Harghita - Gheorgheni, județul Hunedoara - Lupeni, Petrița, județul Ilfov - Popești Leordeni, Ciorogârla, Chitila, județul Suceava - Călinești-Darmănești, Sheia, Forăști, județul Timiș - Timișoara, Cheverș, județul Vâlcea - Rm. Vâlcea, Șirineasa, Bujoreni, Măldărești, județul Vrancea - Ploscuteni, Pufești, Tulnici, Vidra, București, în toate sectoarele.

b.2. Exprimarea votului pe baza cărții de alegător (și nu pe baza actului de identitate, așa cum prevede Legea)

Se pare că renunțarea la cartea de alegător, stabilită de legiuitor atunci când a fost modificată Legea alegerilor locale, nu a ajuns la cunoștința tuturor membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, cu atât mai puțin la cunoștința alegătorilor, astfel încât în destul de multe cazuri, alegătorilor fie li s-a condiționat participarea la vot de prezentarea cărții de alegător, fie li s-a permis să voteze pe baza acestui act, fără a fi obligați să prezinte actul de identitate. Astfel de situații au fost semnalate în municipiul Constanța, în județul Mureș, localitatea Vânători, în județul Ilfov, Ștefănești de Jos și Popești Leordeni, în București, în special în sectorul 3.

b.3. Transportarea alegătorilor la secțiile de votare cu autoturismele sau microbuzele candidaților

Această strategie, care se poate înscrie în categoria mijloacelor de „mituire” a alegătorilor, reprezintă o noutate în desfășurarea alegerilor din România și a fost pusă în practică în special în zonele rurale (unde distanțele între sate sunt foarte lungi), cum ar fi: județul Argeș - localitatea Vâlcele, județul Bihor - Tămășeu, Județul Ilfov - comuna Pantelimon și comuna Popești Leordeni, Județul Vrancea - comuna Ploscuteni și comuna Vidra. Au existat, însă, chiar și municipii reședință de județ în care s-a constatat acest fenomen, cum ar fi municipiul Bacău, la cel de-al doilea tur de scrutin, unde mai multe autoturisme (cum ar fi cel cu numărul de înmatriculare BC 26 BIG), pe care scria "transport gratuit pentru secția de votare...", parcurgeau anumite zone, șoferii acestora invitând alegătorii să fie transportați la secțiile de votare.

b.4. Incercări ale unor candidați sau reprezentanți ai partidelor politice de a influența votul alegătorilor

Astfel de cazuri ni s-au semnalat din: județul Constanța - municipiul Constanța, orașul Eforie Nord, comuna Negru Vodă, județul Arad - localitățile Sântana, Târnova și Chișinău Criș, județul Cluj - comuna Gilău, județul Sălaj - Pusta, Banasat, Somes Odorhei, Banișor, județul Timiș - localitatea Cheveres, județul Vrancea - Ploscuteni, Tulnici, județul Bihor - Oradea, județul Ilfov - Ștefănești de Jos, Popești Leordeni, Ciorogârla, Pantelimon, județul Dolj - Bechet, județul Brașov - Timișul de Sus, județul Mehedinți - Vânători, Bicles; Molovăț, județul Vâlcea - Bujoreni, Măldărești, județul Constanța - municipiul Constanța, Negru Vodă, județul Gorj - Sat Padeș din comuna Călugăreni, Motru, județul Bacău - Osebitii, județul Olt - Caracal și Slatina.

b.5. Alegători care au votat cu mai multe buletine de vot decât cele la care aveau dreptul

o în București,

- în sectorul 2, la secția 297: o membră BESV a înmănat unui alegător 2 buletine de vot pentru primar de sector; iar când i s-a atras atenția asupra acestui lucru, a acuzat observatorul APD de "sabotaj";
- în Sectorul 3, la secția 555: unui alegător i-au fost înmănate 5 buletine de vot, 2 fiind pentru funcția de primar de sector.

- **în județul Brașov,**
- în Predeal: președinta unei secții de votare a dat unei bătrâne câte 3 buletine pentru primar și consiliul local.
- **în județul Ilfov,**
- în Popești Leordeni, la secția 7: s-au introdus două buletine pentru primar de către o singură persoană;
- Pantelimon: un alegător a primit 4 buletine de vot, din care 2 erau pentru Primar. În momentul în care alegătorul a introdus în urnă cel de-al doilea buletin de vot pentru primar, acesta a fost observat de un candidat la CL, care se afla în secție, iar acesta din urmă a atenționat președintele secției de votare, care a oprit alegătorul să introducă buletinul de vot în urnă. Procesul de votare a fost oprit pentru câteva minute, iar președintele secției a chemat Poliția și o delegație de la BEJ.
- **în județul Mureș,**
- în Crăciunești, la secția 1: un candidat a votat și pentru o rudă de a sa. Președintele comisiei a refuzat să anuleze votul.
- **în județul Sălaj,**
- în Gâlgău pe Someș: sora prefectului județului Sălaj, Pocol Olimpia, a votat în locul a 3-4 alegători prezenți în secția de votare, fără consimțământul acestora.
- **în județul Timiș,**
- în Satchinez, la secția 1: reprezentantul PSD în biroul electoral al secției de votare a distribuit unei doamne un număr dublu de buletine de vot, iar alegătoarea le-a introdus pe toate în urnă.
- **în Județul Vrancea,**
- Ruginești: la ora 12.00 mai mulți cetățeni au primit mai multe buletine de vot decât le era permis, sub privirile președintei de secție.

b.6. Secții de votare în care au intrat 2 sau mai multe persoane, contrar prevederilor legale (art. 82 din Legea 67/2004)

Ca și în fiecare dintre scrutinele precedente, s-a permis accesul a două sau mai multe persoane în același timp, în cabina de vot, fără justificare, în foarte multe secții de votare din aproape toate județele țării

b.7. Folosirea urnei speciale în afara reglementărilor legale

Acest lucru a constat fie în refuzul de a trimite urna specială acolo unde a fost solicitată, fie în decizia de a fi trimisă urna specială în urma primirii unor cereri cel puțin dubioase: județul Alba localitatea Roșia Montană și Bucium, județul Arad localitatea Târnova, județul Caraș Severin Reșița, localitatea Ezeris, județul Cluj localitatea Copăceni, județul Mehedinți - comuna Livezile și comuna Bicles, județul Neamț - orașul Târgu Neamț, județul Sălaj - comuna Ip, comuna Letca și comuna Fântânele, comuna Someș Odorhei, comuna Buciumi, județul Teleorman - orașul Roșiori de Vede, județul Vâlcea - comuna Stoenești și comuna Glăvile.

b.8. Împiedicarea unor observatori ai APD de a observa numărarea voturilor în secțiile de votare

Slaba cunoaștere a Legii de către unii președinți de birouri electorale de secții de votare, dar și de către președinți de birouri electorale de circumscripție comunală/orășenească și județeană a dus, în primă fază cel puțin, la îndepărtarea observatorilor APD din secțiile de votare imediat după ora 21:00, când a început procesul de votare. După nenumărate apeluri telefonice la Biroul Electoral Central și la unele birouri electorale județene, observatorii APD au fost reprimiți în secțiile de votare. Astfel de situații au apărut în comunele Berești, Doftana și Sascut din județul Bacău, într-o secție din Pașcani, județul Iași, întreg județul Ilfov (în urma deciziei luate de Președintele Biroului Electoral al acestui județ).

IV.4. Procesul de numărare paralelă rapidă a voturilor în turul II

Numărarea paralelă rapidă a voturilor este un proces care, pe de o parte, oferă alegătorului un plus de încredere în rezultatul final al alegerilor și, pe de altă parte, descurajează posibile fraude în timpul numărării voturilor și stabilirii rezultatelor.

În ceea ce privește metodologia prin care s-a realizat procesul de numărare paralelă rapidă, menționăm că, în prealabil, a fost stabilit, pentru fiecare localitate, în parte, un eșantion de secții de votare în funcție de numărul secțiilor

de votare din localitate. Acolo unde numărul secțiilor de votare a fost mic, s-au luat în calcul rezultatele din toate acele secții. Astfel realizată eșantionarea, a fost plasat în fiecare secție din eșantion câte un observator APD care, după numărarea voturilor pentru primari din secția respectivă a furnizat coordonatorului local al APD rezultatele obținute de către cei doi candidați la funcția de primar. Acest lucru ne-a permis posibilitatea de a anticipa rezultatul alegerilor cu mult timp înainte de anunțarea rezultatelor oficiale către birourile electorale. Astfel, la aproximativ două ore după închiderea secțiilor de votare, APD a dat publicității rezultatele numărătorii paralele rapide a voturilor, rezultate care, așa cum reiese și din tabelul de mai jos, au fost foarte apropiate de rezultatele oficiale ale alegerilor.

Rezultatele numărătorii paralele rapide din țară

Nr. crt	Localitatea	Numele candidaților	Rezultate NPR ale APD	Rezultatele oficiale
1	Alexandria	Constantin Slăbescu – PSD	51,11%	51,28%
		Constantin Filip – PNL	48,89%	48,72%
2	Bacău	Romeo Stavarche – PUR	64,36%	63,69%
		Dumitru Sechelariu – PSD	35,64%	36,31%
3	Bistrița	Vasile Moldovan – PD	67%	66,43%
		Adrian Mureșan – PSD	33%	33,57%
4	Botoșani	Cătălin Florin Flutur – PNL	53,7%	52,39%
		Florin Egner – PSD	46,3%	47,61%
5	Brăila	Constantin Cibu – PNL	53,02%	58%
		Aurel Simionescu – PSD	46,98%	42%
6	Buzău	Constantin Boscodeala – PSD	52,13%	54%
		Cezar Preda – PD	47,87%	46%
7	Calafat	Petre Trăistănu – PSD	62,72%	62,5%
		Mircea Guta – PNL	37,28%	37,2%
8	Cluj-Napoca	Emil Boc – D.A.	56,28%	56,25%
		Ioan Rus – PSD	43,72%	43,75%
9	Filiași	Nicolae Stăncioiu – PNL	63,67%	61,3%
		Ion Dumbravă – PD	36,33%	34,9%
10	Galați	Dumitru Nicolae – PSD	55,33%	55%
		Eugen Darbacă – PUR	44,67%	45%
11	Medgidia	Dumitru Moinescu – PD	50,07%	51,74%
		Mircea Pintilie – PSD	49,03%	48,26%
12	Piatra Neamț	Gheorghe Ștefan – PNL	55,02%	56,8%
		Ion Rotaru – PSD	44,08%	43,2%
13	Reșița	Liviu Spătaru – PNL	78,04%	77,60%
		Ioan Simion Purec – PSD	21,06%	22,31%
14	Râmnicu Vâlcea	Mircia Gutău – PD	59,65%	60,14%
		Sorin Zamfirescu – PNL	40,35%	39,86%
15	Slatina	Bogdan Vilicov – PD	57%	57,8%
		Gheorghe Păunescu – PSD	43%	42,2%
16	Sinaia	Oprea Vlad Gheorghe – PNL	50,06%	50,68%
		Dilirici Ion – PSD	49,94%	49,32%
17	Tulcea	Constantin Hogeia – PD	71,48%	57%
		Constantin Mocanu – PSD	28,52%	43%
18	Zalău	Radu Căpâlnășiu – PD	57,73%	58%
		Iuliu Nosac – PSD	42,27%	42%
19	Zimnicea	Petre Pîrvu – PSD	52,99%	53 %
		Maria Chiotea – PD	47,01%	47 %

Rezultatele numărării paralele rapide din București

Nr. crt	Sector	Numele candidaților	Rezultate NPR ale APD	Rezultatele oficiale
1	Sector 1	Andrei Chiliman – D.A.	57,7%	58,23%
		Vasile Gherasim – PSD	42,3%	41,77
2	Sector 2	Neculai Onțanu – PSD	54,4%	52,8%
		Anca Boagiu – D.A.	46,6%	47,2%
3	Sector 3	Liviu Negoită – D.A.	66,5%	66,02%
		Eugen Plęca – PSD	33,5%	33,98%
4	Sector 4	Adrian Inimăroiu – D.A.	62,7%	61,99%
		Vasile Mihalache – PSD	37,3%	38,01%
5	Sector 6	Cristian Poteraș – D.A.	60%	68,9%
		Dan Darabont – PSD	40%	31,1%

IV.5. Concluzii

Putem afirma, fără nici un dubiu, că, din punct de vedere organizatoric, alegerile locale din 2004 au fost marcate de carențe grave de organizare. Unele dintre acestea au deschis calea apariției unor fraude și chiar dacă, în cele din urmă, acest lucru nu s-a întâmplat în multe locuri, de aici nu trebuie în nici un caz trasă concluzia că problemele organizatorice pot fi tolerate în continuare.

Cât privește neregulile și actele de fraudă, sau mai de grabă tentativele de fraudă, deși sesizările referitoare la aceste nereguli pe care le-am primit sunt în număr destul de mare, ele nu par a face parte dintr-o strategie de fraudare a alegerilor stabilite la vreun anumit nivel. Astfel încât, din punctul de vedere al corectitudinii, putem trage concluzia că aceste alegeri se încadrează în nota generală în care se desfășoară, de obicei, alegerile în România.

V. Proiectul „Comunitățile rome și alegerile locale în România - 2004”

Așa cum am menționat în prima parte a acestui raport, proiectul „Comunitățile rome și alegerile locale în România - 2004” a avut drept scop creșterea numărului și calității participării electorilor rome în procesul electoral. În acest sens, Agenția de Monitorizare a Presei "Academia Cațavencu" împreună cu Asociația Pro Democrația au acționat pe mai multe paliere vizând, pe de o parte, încurajarea participării la vot a electorilor rome și, pe de altă parte, monitorizarea alegerilor locale cu ajutorul cetățenilor de etnie roma. De asemenea, Agenția de Monitorizare a Presei "Academia Cațavencu" a monitorizat frecvența articolelor referitoare la rome și discursurile politicienilor legate de problema minorităților, și, totodată, a avut în vedere modul în care jurnaliștii scriu despre aceste situații și frecvența stereotipurilor legate de rome.

În ceea ce privește încurajarea participării la vot a electorilor rome, a fost creat un spot TV care a fost difuzat pe postul de televiziune Prima TV, timp de două zile înaintea celui de-al doilea tur de scrutin.

Conform analizei realizate de Agenția de Monitorizare a Presei "Academia Cațavencu", care a monitorizat presa scrisă în perioada campaniei electorale desfășurate pentru alegerile locale, rezultă că ziariștii nu au acordat o foarte mare atenție evenimentelor care i-au avut ca protagoniști pe etnicii rome. De asemenea, s-a constatat că nu au fost identificate articole de presă în care să fie aduse în discuția publică platforme electorale sau măsuri ale partidelor politice care să îi aibă ca potențiali beneficiari pe etnicii rome.

Alte concluzii rezultate în urma monitorizării presei scrise ne-au arătat că majoritatea articolelor au fost neutre în tratarea subiectelor legate de rome și că jurnaliștii au optat pentru articole de informare și au păstrat echidistanța relatării jurnalistice față de cei implicați în evenimentele relatate.

În ceea ce privește monitorizarea alegerilor cu ajutorul observatorilor de etnie roma, Asociația Pro Democrația a acreditat 31 observatori romi în București și următoarele județe: Arad, Botoșani, Brașov, Gorj, Hunedoara, Ilfov, Sălaj.

Observatorii romi au fost instruiți de reprezentanții Cluburilor APD sau ai organizațiilor partenere - organizații membre în coaliția inițiată de APD în cadrul proiectului "Alegeri corecte în 2004". Observatorilor romi le-au fost prezentate Legea 67/2004 privind alegerile locale, rolul observatorilor APD în secția de votare, modul de soluționare a neregularităților întâlnite în secțiile de votare și aspecte privind comunicarea între coordonatorii APD sau parteneri.

Persoanele de etnie roma care au participat la observarea alegerilor s-au comportat la fel ca ceilalți observatori ai APD, făcând sesizări în cazurile în care erau identificate încălcări ale legii în secțiile de votare și veghind la corectitudinea procesului electoral. În timpul procesului electoral, observatorii romi au făcut sesizări verbale sau în scris privind aspectele organizatorice. Majoritatea acestora au fost rezolvate de Președinții Birourilor Electorale din Secțiile de Votare, ca urmare a intervențiilor coordonatorilor APD.

VI. Noua arhitectură politico-administrativă

VI.1 Noul electorat

Alegerile locale din iunie 2004 au arătat că, după 14 ani de la primele alegeri postcomuniste, electoratul românesc s-a schimbat. Capacitatea partidelor de a manipula opțiunile alegătorilor s-a redus simțitor. Dincolo de controlul conjunctural și întotdeauna contraproductiv al media, sau de migrația unidirecțională a aleșilor locali, alegătorii și-au conștientizat rolul. De la spectatori ai jocului electoral, aceștia s-au transformat în arbitrii.

Tradițional, alegerile locale înregistrează cele mai slabe cote de participare. Până la integrarea europeană și participarea românilor la alegerile pentru Parlamentul european (în 2009) pentru care prezența la vot este și mai scăzută așa cum au dovedit-o și alegerile din 10-13 iunie (media europeană fiind de 46,2%), alegerile locale rămân cele ce mobilizează în mai mică măsură cetățenii. Or, absenteismul la alegerile locale în 2004 a înregistrat o scădere semnificativă: în raport cu cei 50,85% din 2000, anul acesta s-au prezentat la urne 54,23% dintre alegători. Schimbarea tendinței în privința prezenței la vot este un indiciu al unui nou tip de competență civică. Spre deosebire de sondajele de opinie din campanie, sondajele de la ieșirea de la urne au indicat mobilizarea mai ales a electoratului consistent (votând uniform la toate tipurile de alegeri) și a cărui intenție de vot era deja formată (pentru 60% din cazuri) înaintea începerii campaniei electorale. La al doilea tur al alegerilor locale din 18 iunie 2000 prezența la vot a fost de 46,9% față de 50,11% în 20 iunie 2004. Dacă la București prezența la urne a fost mai scăzută la turul al doilea (32%) și în raport cu primul tur și în raport cu alegerile din 18 iunie 2000 (34%), aceasta s-a datorat alegerii primarului general din primul tur, o premieră pentru Capitală.

Afectate de acest absenteism relativ, alegerile locale au dezvăluit nouă față a electorului român care a surprins politicienii și consultanții electorali. În general, absenteismul este văzut ca un mijloc de a dezavua clasa politică și exprimă un profund sentiment de neputință și de indiferență. De obicei, de această nemulțumire beneficiază populaștii și extremiștii de toate felurile care știu mai bine decât alte familii politice să coaguleze comportamentele protestatere. Or, la aceste alegeri, cetățenii români s-au comportat european. Ca și cei mai mulți din europeni la alegerile din 10-13 iunie și românii au optat între votul util și votul sancțiune. Victoria de etapă a alegătorilor asupra partidelor oligarhizate este un semnal al noilor atitudini politice.

După alegerile locale din 1992 în România începuse să se manifeste o tendință de scădere a interesului față de alegerile locale. Departe de a fi normală, această situație avantaja status quo-ul. Unii alegători au înțeles acest proces. Cei 80% ce se declară indiferenți față de politică (vezi BOP al FSD din mai 2004) nu sunt un bloc. Atitudinea lor diferă în funcție de rezidență, instrucție și vârstă. Noul electorat este ostil politicii tradiționale, figurilor vechi și oligarhiei de partid. Spre deosebire de electorat, partidele nu au reușit să depășească spiritul deceniului trecut. Marea revelație a alegerilor locale din 2004 este noua atitudine a alegătorilor care înțeleg să folosească minima putere pe care o au pentru a controla puterea, oricare ar fi aceasta. Dacă partidele nu înțeleg această transformare, relația lor cu societatea va deveni și mai dificilă.

VI.2 De la partidul dominant la bipolarizare

Dacă problemele neguvernabilității societăților contemporane sau crizele de legitimitate la care sunt expuși decidenții lor sunt fenomene generale, modul în care acestea pot fi ținute sub control depinde de metodele utilizate pentru (re)consolidarea instituțiilor. Când instituțiile politice se găsesc într-un proces de continuă depreciere a autorității, dezechilibrele instituționale pot genera crize care în absența existenței liderilor legitimi nu mai pot fi dezamorsate. Alegerile locale din 2004, prin generalizarea *votului sancțiune*, au dus la delegitimarea relativă a guvernării.

Începutul celui de-al patrulea ciclu electoral confirmă rolul alegerilor locale de principal test în vederea alegerilor parlamentare. Fără a fi un predictor în nici una din cele trei componente - alegerea primarilor, consiliilor locale și județene - alegerile locale contribuie la configurarea alianțelor pentru alegerile parlamentare și indică tendințele electoratului. Combinația dintre sistemul majoritar uninominal în două tururi pentru alegerea primarului și sistemul proporțional pentru alegerea consilierilor locali sau județeni personalizează confruntarea și relativizează influența partidelor, în acest sens, comparația cu influența prezidențiabililor asupra alegerilor parlamentare fiind justificată. Alegerile locale dinamizează politica în sensul său de spațiu al poziționării și re-poziționării în raport cu zonele de putere și influență.

Din această perspectivă, scorurile electorale au o valoare relativă, poziționarea în raport cu guvernarea și cu alegerile generale devenind prioritară. Ierarhiile rezultate din alegerile locale contribuie la revitalizarea negocierilor alianțelor preelectorale și a posibilelor formule de guvernare.

În 2000, după primul tur al alegerilor locale la nivelul consiliilor locale, PDSR întrunea 25,57% din mandate, PD 10,46%, APR 8,05%, PNL 7,81%, CDR 7,28%, PRM 6,19% iar UDMR 5,56%. La Consiliile Județene PDSR a obținut 27,26% din mandate, PD 9,95%, CDR 7,50%, APR 7,39%, PNL 6,98%, PRM 6,61% iar UDMR 6,35%. Dar convertit în influență politică reală, scorul se transformă: 28 de președinți de consilii județene aparțineau PDSR (respectiv 68,2%), iar după turul al doilea, același partid a ocupat 35,4% din cele 2950 de posturi de primar, 19 municipii capitală de județ fiind conduse de primari PDSR (respectiv 47,4% din totalul municipiilor capitală de județ).

În 2004 în privința consilierilor locali situația mandatelor se prezintă astfel: PSD 31,88%, PNL 15,38%, PD 12,83%, PRM 7,84%, PUR 6,34%, UDMR 4,92%, iar Alianța D.A. 4,37%. Cu excepția UDMR, toate celelalte partide au scoruri mai bune decât în 2000. Dar cea mai importantă creștere o înregistrează cumulat Alianța D.A. care obține 32,58% dintre mandatele de consilieri locali.

La consiliile județene în 2000 PDSR obținea 28,87%, PD 11,93%, APR 10,07%, PNL 9,08%, CDR 9,08%, PRM 8,32%, iar UDMR 7,86% pentru ca, în 2004, când pragul județean de 5% a fost impus, PSD să obțină 32,71%, PNL 15,99%, PD 12,79%, PRM 8,10%, PUR 6,01% UDMR 5,67%, iar Alianța D.A. 5,08%. Cumulate, mandatele obținute de Alianța D.A. ating 33,867% din voturi.

Ca și în 2000, și în 2004, efectul scrutinului majoritar asupra rezultatelor primului tur a determinat diferența dintre estimările sondajelor și rezultatele finale. În 2000, după primul tur, nu se ocupaseră decât 712 posturi de primar, adică doar 13,18%, pentru ca în 2004 se distribuie 1294 de mandate de primar, adică peste 41% din cele 3137 de mandate disputate față de 2954 în 2000.

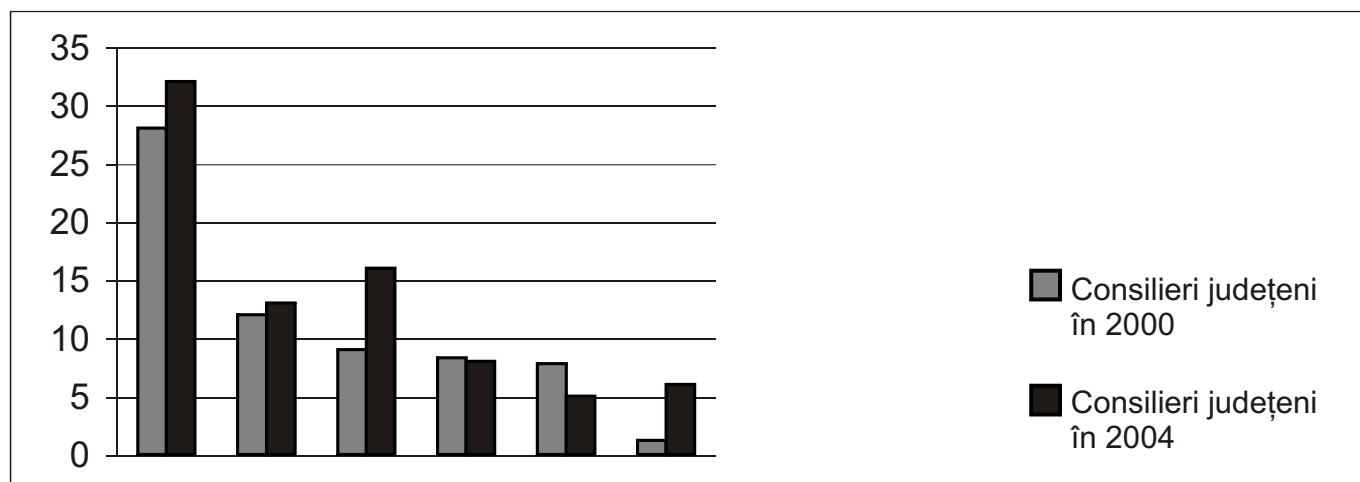

Figura 2. Consilieri județeni PSD, PD, PNL, PRM, UDMR și PUR în 2000 și 2004.

Noua configurație politică după alegerile locale sugerează restructurarea sistemului de partide românesc care ar putea deveni, dacă tendința va fi certificată de alegerile parlamentare, de la un *sistem multipartid cu partid dominant* la un *sistem multipartid bipolarizat*.

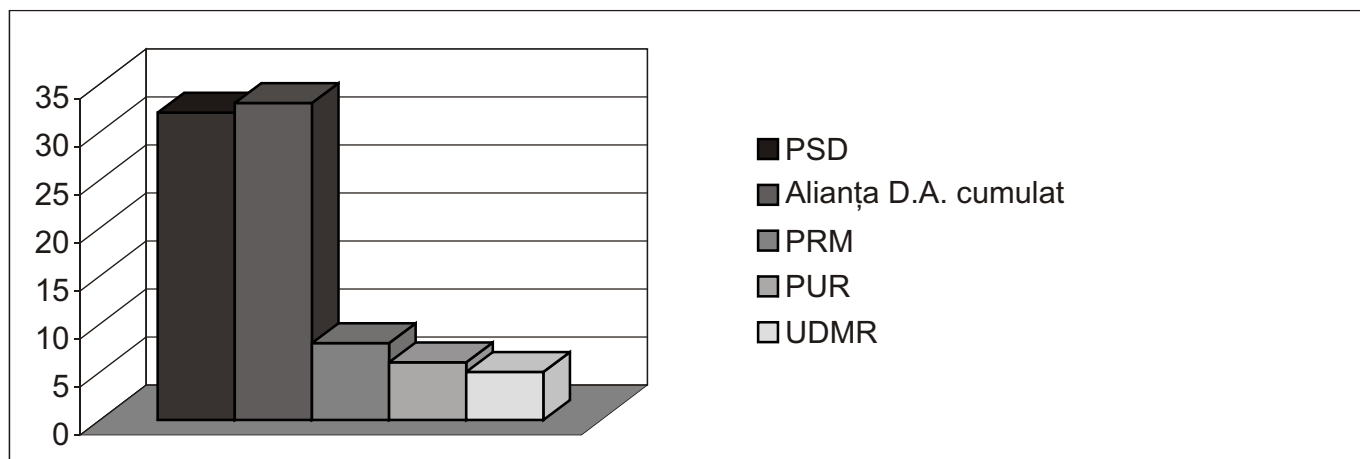

Figura 3. Bipolarizarea vieții politice locale în 2004

VII. Sugestii și recomandări

În perspectiva accelerării reformei administrative și creșterii gradului de descentralizare, alegerile județene și, în cazul unei regionalizări administrative, cele regionale, se cer diferențiate de cele comunale. Din acest motiv, se impune modificarea calendarului electoral, astfel încât alegerile județene să fie separate de cele comunale, orășenești și municipale.

În contextul integrării europene și pentru a crește participarea românilor la alegerile pentru Parlamentul european din 2009, o soluție ar fi cumularea acestora cu alegerile comunale, orășenești și municipale. Pentru aceasta, s-ar putea prelungi mandatul primarilor și consiliilor locale cu un an.

Pentru responsabilizarea aleșilor locali, reducerea migrației politice și eficientizarea activității consiliilor județene sau locale, alegerile prin scrutin uninominal ar reprezenta o soluție. Reprezentanții aleși care ar trebui să se afle cel mai aproape de cetățeni – consilierii locali, precum și aceia care au un rol determinant în distribuirea fondurilor la nivelul județului, către localitățile din județ – consilierii județeni, își desfășoară activitatea, de fapt, într-un anonim aproape total. Pentru covârșitoarea majoritate a românilor, administrația publică locală din localitatea lor este Primarul localității. Alegerea consilierilor locali prin vot uninominal, pe cartiere, precum și a consilierilor județeni pe zone ale județelor, ar stimula o relație permanentă, pe durata mandatului, între cel ales și cei care l-au ales (relație care, în momentul de față, nu există) și i-ar încuraja pe mulți dintre alegători să-și urmărească reprezentantul pe care l-au ales în activitatea sa.

În fine, pentru ca deficiențele de organizare întâlnite la fiecare scrutin, deficiențe care sunt, în general, aceleași de mai bine de 12 ani, considerăm necesare două măsuri imediate: una de natură legislativă și una organizatorică. Cea legislativă ar consta în revenirea la ideea de a se adopta un Cod electoral care să asambleze, în mod uniform și coerent, toate reglementările care fac referire la organizarea și desfășurarea alegerilor, indiferent de tipul acestora și să înlocuiască toate legile în vigoare din acest domeniu. Acest Cod ar trebui să cuprindă și articole care să se refere la înființarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, articole care ar trebui să fie în mod radical diferite față de reglementările în vigoare începând cu formula de conducere a acestei instituții și continuând cu modul în care se fac numirile în această conducere și, ce este mai important, cu atribuțiile și relațiile acestei Autorități cu celelalte instituții ale statului. Măsura de natură organizatorică ar consta în înființarea propriu-zisă a Autorității Electorale Permanente (după modificările legislative menționate mai sus, care ar duce și la depolitizarea acestei instituții) și asumarea, de către aceasta, a atribuțiilor ce îi revin conform Legii.

Anexa I

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

HOTĂRÂRE

**privind interpretarea unor dispoziții din Legea nr. 67/2004
pentru alegerea autorităților administrației publice locale
referitoare la organizarea și desfășurarea
celui de al doilea tur de scrutin pentru alegerea primarilor**

În temeiul art. 33 alin.1 lit. c și alin.4 din Legea nr. 67/2004 pentru
alegerea autorităților administrației publice locale,

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

HOTĂRĂȘTE

Art.1 – (1) Potrivit art.93 alin.(6) din Legea nr.67/2004, al doilea
tur de scrutin pentru alegerea primarului are loc la două săptămâni de
la primul-tur de scrutin, respectiv duminică 20 iunie 2004.

(2) Potrivit art.11 alin. (1) și (2) din Legea nr.67/2004,
numerotarea circumscripțiilor electorale din fiecare județ, a
circumscripțiilor de sector al municipiului București, precum și a
secțiilor de votare, din circumscripțiile respective, rămâne cea stabilită
pentru primul tur de scrutin.

(3) Desfășurarea operațiunilor electorale are loc sub
conducerea aceluiași birouri electorale, pe baza listelor electorale din
primul tur.

(4) Ștampilele folosite la turul I pentru exercitarea
dreptului de vot se predau birourilor electorale de circumscripție care

le păstrează și le restituie, în preziua votării, birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Art.2 - (1) Candidații care vor participa la al doilea tur de scrutin pentru alegerea primarilor vor fi confirmați de birourile electorale de circumscripție din comuna, orașul, municipiul, respectiv din sectoarele municipiului București.

(2) Biroul electoral de circumscripție prevăzut la alin.(1) aduce la cunoștința publică numele și prenumele candidaților pentru al doilea tur de scrutin, precum și apartenența politică a acestora.

Art.3 – (1) Campania electorală, la nivel național, pentru al doilea tur de scrutin începe de la data comunicării oficiale a rezultatelor din primul tur de scrutin, cu excepția campaniei electorale efectuate prin Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune.

(2) În termen de 24 de ore de la totalizarea voturilor la nivel național, Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune repartizează noi timpi de antenă pentru partidele politice și alianțele politice care au candidați în al doilea tur de scrutin, în mod proporțional cu numărul de candidați, precum și pentru candidații independenți.

Art.4 – Persoanele acreditate să asiste la efectuarea operațiunilor electorale la primul tur de scrutin sunt, de drept, acreditate să asiste la efectuarea acestor operațiuni și la al doilea tur de scrutin.

Art.5 – (1) Dimensiunile buletinului de vot se stabilesc potrivit art.51 alin.(6) din Legea nr.67/2004.

(2) Modelul buletinului de vot este cel aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.506/07.04.2004.

(3) Imprimarea buletinelor de vot se asigură prin grija prefectilor, de către birourile electorale de circumscripție, până cel târziu vineri, 18 iunie 2004. Buletinele de vot se distribuie în circumscripții și se predau președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare, pe bază de proces-verbal, sâmbătă, 19 iunie 2004. Celelalte prevederi ale art.53 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Art.6. - (1) Înscrierea candidaților pe buletinele de vot se face în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținute la primul tur de scrutin.

(2) Patruleterele se imprimă unul sub altul, pe aceeași pagină.

(3) Celelalte prevederi ale Capitolului II – Secțiunea a 6-a din Legea nr.67/2004, pentru alegerea autorităților administrației publice locale, cu excepția prevederilor art.51 alin.(8), precum și prevederile Hotărârii Guvernului nr.506/07.04.2004 pentru aprobarea modelului buletinelor de vot care se folosesc la alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2004, se aplică în mod corespunzător.

Art. 7. – (1) Pentru consemnarea rezultatelor alegerilor din turul al doilea de scrutin se folosesc modelele proceselor-verbale corespunzătoare aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.509/07.04.2004.

(2) Modelul certificatului doveditor al alegerii primarului este cel prevăzut în anexa nr.5 la Hotărârea Guvernului nr.509/07.04.2004.

Potrivit art.33 alin.5 din Legea nr.67/2004, prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința publică din 4 iunie 2004.

PREȘEDINTE,

PETRE SIMILEAN – judecător

București

Nr. 87 / 04.06.2004

Anexa II

Localitățile în care Asociația Pro Democrația are observatori interni la alagerile locale din 6 iunie 2004

1. Arad: Dieci, Fântânele, Ghioroc, Ghioroc/ Cuvin, Hălmagel, Hălmagiu, Halmagiu/ Brusturi , Iratos, Macea, Olari, Păuliș, Peregu Mare, Peregu Mare/Peregu Mic, Șagu, Săvârșin, Secusigiu, Șeitin, Semlac, Sicula, Șimand, Șiria, Siria / Masca, Șofronea, Târnova, Tarnova/ Chier, Seleus, Ususău, Varadia de Mureș, Vârfurile, Vârfurile/ Lazuri, Vinga, Zimandu Nou, Zimand Nou / Zimand Cuz, Arad, **Ineu, Chișineu, Lipova, Pecica-și pentru rromi, Santana/ Comlaus-rromi** (Coordonator: Club APD Arad)

2. Argeș: Pitești, Costești, Rucăr, Bascov, Drăganu (Coordonator: grup de inițiativă de înființare a Clubului APD Câmpulung)

3. Bacău: Bărsănești, Helegiu, Livezi, Motoșeni, Podu Turcului, Helegiu, Răchitoasa, Sascut, Vultureni, Doftana, **Bacău, Comănești** (Coordonator: Club APD Bacău și Club APD Onești)

4. Bihor: Felix, Borș, Căbești, Cetariu, Cheri, Cihei, Finiș, Fughiu, Hidișelul de Sus, Ineu, Livada de Bihor, Niuved, Oșorhei, Parhida, Remetea, Rontău, Roșia, Sânmartin, Sântion, Sârbești, Sâniob, Șuștiu, Tămășeu, Vadu Crișului, Vărzarii de Sus, **Oradea, Beiuș, Ștei, Vașcău, Aleșd** (Coordonator: Club APD Oradea)

5. Bistrița: Galații Bistriței, Herina, Dipșa, Tonciu, Albești, Tina Bârgăului, Mureșenii Bârgăului, Josenii Bârgăului, Rusu Bârgăului, Leșu Ilvei, Ciceu Cristul, Șieu Măgheruș, Crainimăț, Blăjenii de Sus, Blăjenii de Jos, Mărișelu, Domnești, Bârla, Șieu, Livezile, Târpiu, Dumitra, Cepari, Lechința, Bârla (Coordonator: Club APD Bistrița)

6. Brașov: Bunești, Bran, Șinca Veche, Dumbrăvița, Târlungeni, Sânpetru, Cristian, Voila, Părău, Mândra, Șercaia, Beclean, Ucea, Hălchiu, Vulcan, Moeciu, Prejmer, Sâmbătă de Sus, Bod, Feldioara, Măieruș, Apața, Ormeniș, Hărman, **Brașov, Săcele** (Coordonator: Club APD Brașov)

7. Brăila: Vădeni, Tichilești, Lanurile, Viziru, Movila Miresii, Chiscani, Țepeș Vodă, Urleasca, Rosiori, Gropeni, Frecăței, Latinu, Valea Cănepii, Tufești, Traian, Muchea, Chiscani, Ibrianu, Cazasu Nou, Surdila Găiseanca, Filipești, Corbu Nou, Tichilești, Lacu Sărat, Albina, Scorțaru Nou, Tudor Vladimirescu, Bordei Verde, Mircea Vodă, Baldovinești, Gemenele, Bărgăanu, Gropeni, Berteștii De Jos, Titcov, Cireșu, Unirea, Silistraru, Agaua, Cazasu Vechi, Romanu, Constantinești, Râmnicelu, Ulmu, **Brăila** (Coordonator: Club APD Brăila)

8. Botoșani: Mihălășeni, Brăiești, Corlăteni, Vârful Câmpului, Unțeni, Răuseni, Roma, Nicșeni, Vorniceni, Curtești, Vorona, Corni, Mihai Eminescu, Coțușca, Dângeni, Ungureni, Răchiți, **Botoșani** (Coordonator: Club APD Botoșani)

9. București - secții din cartierele marginase (Coordonator: Club APD București)

10. Buzău: Beceni, Berca, Mărăcineni, Cernătești, Blăjani, Costești, Gălbinași, Gherăseni, Ulmeni, Merei, Pietroasele, Scorțoasa, Săgeata, Berca, Smeeni, Țintești, Stâlpu, Vadu Pașii, Vernești, Cislău, Viperești, Grajdana, Niscov, Cozieni, Măgura, Zărnești, Săpoca, Movila Banului, Poșta Călnău, Brădeanu, Pârscov, Râmnicelu, Grebanu, Topliceni, Potgoria, Sălcioara, Valea Râmnicului, Boldu, Aldeni, Tisău, Calvini, Spătaru, Pietrosu, Chiliile (Coordonator: Centrul Regional de Inițiativă pentru Cetățeni PROCIVIC Buzău)

11. Caraș Severin: Domașnea, Măureni, Brebu Nou, Berzovia, Târnova, Sasca Montană, Bozovici, Brebu, Marga, Zăvoi, Băuțar, Rusca Montană, Slatina Timiș, Armeniș, Buchin, Bucosnița, Bolvașnița, Păltiniș, Copăcele, Sacu, Carașova, Grădinari, Pojejena, Dognecea, Dalboșeț, Ezeriș, Zorlențu Mare, Lăpușnicu Mare, Domașnea Măureni, Ciuchici, Ciclova Română, **Reșița, Oravița, Bocșa, Oțelu Roșu, Caransebeș, Moldova Nouă, Bocșa, Anina, Băile Herculane** (Coordonator: Club APD Reșița)

12. Călărași: Buzești, Roseți, Unirea, Borcea, Vlad Țepeș, Alexandru Odobescu, Lupșanu, Lehliu Sat, Ileana, Tămădoiu, Perișoru, Ștefan cel Mare, Ștefan Vodă, Cuza Vodă, Dragalina, Dor Mărunt, Curcani, Frumușani, Spanțov, Sărulești, Dorobanțu, Ciocănești, Grădiștea, Căscioarele, Jegălia, **Fundulea, Modelu, Lehliu Gară, Călărași, Oltenița** (Coordonator: Acțiunea Civică)

13. Cluj: Liteni, Lita, Luna De Sus, Savadisla, Mihăiești, Fodora, Vlaha, Topa Mică, Vultureni, Aghireșu Fabrici, Borșa, Ciufafaia, Taga, Borșa Cătun, Aschileu Mare, Nădășelu, Aiton, Aghireșu Fabrici, Santioana, Deușu, Dumbrava, Păniceni, Sanpaul, Caianu Vamă, Sintejude, Mărgău, Caianu, Căpușu Mic, Bobâlna, Chinteni, Tureni, Ghirișu Roman, Nasal, Florești, Șoimeni, Jucu, Baciu, Sânnicoară, Băgara, Mera, Doroltu, Apahida, Copăceni, Vâlcele, Mărtinești, Gilău, Căpușu Mare, Fizesu Gherlii, Feleacu, Cămărașu, Aghireșu, **Cluj-Napoca, Câmpia Turzii** (Coordonator: Club APD Cluj-Napoca)

14. Constanța: Valu lui Traian, Poarta Albă, Agigea, Cumpăna, Lumina, Topraisar, Amzacea, Ciobanu, Tuzla, Limanu, Constanța, **Mihail Kogălniceanu, Dobromir, Cogealac, Mangalia, Cernavodă, Medgidia, Basarabi** (Coordonator: Club APD Constanța)

15. Dâmbovița: Begdad, Glodeni, Braniștea, Buciumeni, Moțăieni, Butimanu, Cojasca, Cornești, Dragodana, Dragomirești, Ulmi, Bilciurești, Finta, Tărtărești, Ciocănești, Lungulețu, Răcani, Gura Șuții, Produlești, I.L. Caragiale, Vlădeni, Ludești, Mănești, Mătăsaru, Moroieni, Pietroșița, Râzvad, Lucieni, Tătărani. (Coordonator: Asociația "Târgoviște spre Europa")

16. Dolj: Vela, Breasta, Cârcea, Pielești, Ghercești, Mischii, Simnicu de Sus, Bucovăț, Podari, Bistreș, Malul Mare, Calopăr, Calopăr Belcin, Scaiești, Coțofenii din Dos, Panaghia, Catane, Ișalnița, Bratovoiești, Călărași, Ciupercenii Noi, Ișalnița, Desa, **Craiova, Bechet, Dăbuleni** (Coordonator: Club APD Craiova)

17. Galați: Băleni, Corod, Fârțânești, Foltești, Frumușița, Independența, Măstăcani, Cuca, Rediu, Pechea, Piscu, Schela, Slobozia Conachi, Smârdan, Scânteiești, Șendreni, Tulucești, Vânători, **Galați** (Coordonator: Club APD Galați)

18. Gorj: Samarinești, Văgiulești, Slivilești, Cătune, Glogova, Padeș, Calnic, Ciuperceni, Godinești, Drăgostești, Dănciulești, Turcinești, Schela, **Târgu Jiu, Rovinari** (Coordonator: Asociația "Ocrotiți Natura și Tinerii" Motru)

19. Harghita: Praid, Ciucsangeorgiu, Lupeni, Delnița, Carta, Sandominic, Dănești, Porumbeli Mare, Lunca De Mijloc, Tușnad-Nou, Cetățuia, Cozmeni, Soimeni, Lueta, Racu, Sandominic, Carta, Lelicieni, Tușnad-Nou, Sâncrăieni, Ciceu, Merești, Siculeni, Sânmartin, Misentea, Biserican, Fitod, Zetea, Mihăileni, Lăzarea, Cechnești, Brădești, Tirnovita, Vrabia, Rugănești, Sintimbru, Frumoasa, Văcărești, Nădejdea (Coordonator: Club APD Miercurea Ciuc)

20. Hunedoara: Lupeni, Vulcan, Uricani (Coordonatori: Fundația DEEP și Asociația Equal)

21. Iași: Lețcani, Mironeasa, Bârnova, Costești, Aroneanu, Hălăucești, Ciurea, Mironeasa, Holboca, Aroneanu, Tomești, Costuleni, Tomești, Rediu, Valea Seacă, Miroslava, Bârnova, Schitu Duca, Podu-Iloaiei, Rediu, Costuleni, **Iași** (Coordonator: Club APD Iași)

22. Ilfov: Chitila, Domnești, Ciorogârla, Măgurele, Bragadiru, Cornetu, Popești-Leordeni, Pantelimon, Afumati, Snagov, Buftea, Ștefăneștii de Jos, Petrechioaia, Brănești, Balotești, Corbeanca (Coordonator: Club APD București)

23. Mehedinți: Bâcleș, Braniștea, Breznița Ocol, Burila Mare, Corcova, Corlățel, Cujmir, Devesel, Florești, Gruia, Hinova, Isverna, Izvorul Bârzii, Prunișor, Șimian, Vrata, Malovăț, Oprișor, Căzănești, Pătulele, Vânjuleț, Eșelnița, Greci, Stângaceaua, Bala, Gogosu, Jiana, Poroina Mare, Padina Mare, Livezile, Târna, Dumbrava, Sovarna, Svinița, Ilovița, Broșteni, Punghina, Grozești, **Drobeta Turnu Severin, Strehaia, Vânu Mare, Baia de Aramă, Strehaia** (Coordonator: "Asociația Dunărea")

24. Mureș: Sâncraiu de Mureș, Periș, Tirimia, Gornești, Ceuașu de Cîmpie, Bahnea, Orosia, Sfînceni, Maiad, Neaua, Pănet, Troița, Iara de Mureș, Brâncovenești, Tirimioara, Crăciunești, Petrila, Dătășeni, Sângeorgiu de Pădure, Saschiz, Dumbrăvioara, Vălenii de Mureș, Ghinești, Sâncraiu de Mureș, Măgherani, Pănet, Gălești, Valea Izvoarelor, Icland, Aluniș, Șerbeni, Pădureni, Ernei, Nazna, Sângeru de Pădure, Călușeri, Sângeorgiu de Pădure, Budiul Mic, Gornești, Sângeorgiu de Mureș, Adrianu Mare, Lunca Mureșului, Măgherani, Vinători, Sântioana, Gheorghe Doja, **Târgu Mureș** (Coordonator: Liga Pro Europa" - Târgu Mureș)

25. Neamț: Girov, Podoleni, Zănești, Dumbrava Roșie, Borlești, Săvinești, Piatra Șoimului, Dochia, Alexandru cel Bun, Pângărați, Tarcău, Căndești, Bicaz Chei, Grințieș, Tarcău, Poiana Teiului, Țibucani, Ceahlău, Gârcina, **Târgu Neamț** (Coordonator: Club APD Piatra Neamț)

26. Olt: Devesel, Cevieni, Retea, Fărcașele, Stoenesti, Traian, Studina, Drăghiceni, Bucinișu, Osica de Sus, Bobicești, Sârbii, Găneasa, Crâmpoia, Obârșia, Baldovinești, Schitu, Rotunda, Scărișoara, Dobrosloveni, Gostavățu, Vlădila, Fălcoiu, **Caracal, Slatina, Balș** (Coordonator: Club APD Caracal)

27. Sălaj: Aghires, Agrij, Aluniș, Bălan, Banisor, Benesat, Bocșa, Bodia, Buciumi, Chechiș, Chieșd, Ciocmani, Ciumarna, Crișeni, Cuzaplac, Fântânele, Gâlgău Almașului, Guruslău, Hereclean, Hida, Inău, Letca, Mesesenii de Jos, Mirșid, Peceiu, Poarta Sălajului, Popeni, Pusta, Romanasi, Rus, Sânmihaiu Almașului, Someș Odorhei, Stana, Surduc, Sutor, Tămașa, Tihău, Treznea, Zimbor, Ip, Pericei, Zăuan, **Zalău** (Coordonator: Centrul Acces Zalău)

28. Sibiu: Agârbiciu, Alțâna, Arpașu de Jos, Axente Sever, Bârghiș, Boian, Ațel, Benești, Brateiu, Cârța, Cașolț, Cristian, Daia, Gura Râului, Boița, Jina, Laslea, Nocrich, Orlat, Poiana Sibiului, Păuca, Poplaca, Porumbacu de Jos, Racovița, Rășinari, Ruși, Sadu, Săcel, Săliște, Șeica Mare, Șelimbăr, Sibiul, Slimnic, Șura Mare, Târnavă, Turnu Roșu, Tilișca, Valea Viilor, Loamneș, Cîsnădioara, Nou, Vestem, Blăjel, Păucea, Boian, Soroștin, **Sibiu, Mediaș** (Coordonator: Club APD Sibiu)

29. Suceava: Bosanci, Dărmănești, Drăgoiești, Grănicești, Horodnic de Jos, Mitocul Dragomirnei, Satu Mare, Șerbăuți, Todirești, Frasin, Ipotești, **Dolhasca, Liteni, Gura Humorului** (Coordonator: Club APD Suceava)

30. Teleorman: Suhaia, Fântânele, Zimnicele, Năsturelu, Botoroaga, Branceni, Buzescu, Crângu, Dobrotești, Dracea, Furculești, Măgura, Mavrodin, Nanov, Nenciulești, Peretu, Plosca, Poroschia, Smârdioasa, Țigănești, Troianul, Vitanesti, **Zimnicea** (Coordonator: Club APD Alexandria și Club APD Zimnicea)

31. Timiș: Gătaia, Belint, Fibiș, Ghilad, Ghiroda, Giarmata, Mașloc, Pădureni, Sinandrei, Șandra, Tomnatic, Periam, Peciu Nou, Recaș, Satchinez, Liebling, Cenei, Carpiniș, Ciarda Roșie, Darova, Dudeștii Vechi, Giroc, Sânmihaiu Roman (Coordonator: Club APD Timișoara)

32. Tulcea: Agighiol, Baia, Beștepe, Caraorman, Cataloi, Chilia Veche, Chilia Veche, Colina, Crișan, Dunăvățu De Jos, Frecăței, Garvan, I.C.Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Malcoci, M.Kogălniceanu, Mila 23, Mineri, Murighiol, Niculițel, Nufaru, Ostrov, Pardina, Plopu, Rachelu, Sarichioi, Sarinașuf, Sf. Gheorghe, Somova, Valea Nucarilor, Văcăreni, Victoria, Dorobantiu (Coordonator: Club APD Tulcea)

33. Vâlcea: Budești, Măciuca, Bujoreni, Dăești, Runcu, Frâncești, Glăvile, Amărăști, Galicea, Mihăești, Nicolae Bălcescu, Milcoiu, Popești, Șirineasa, Vlădești, Păușești Măglași, Costești, Voineasa, **Rm. Vâlcea, Drăgășani** (Coordonator: Club APD Rm. Vâlcea)

34. Vrancea: Dumbrăveni, Gugești, Tâmboiști, Sihlea, Sl. Bradului, Vârteșcoiu, Mera, Broșteni, Valea Milcovului, Bordești, Dumitrești, Chiojdeni, Jitia, Vintileasca, Suraia, Vulturu, Nănești, Măicănești, Tătăranu, Garoafa, Țifești, Movilița, Străoane, Câmpuri, Câmpuri, Păunești, Homocea, Corbița, Tănăsoaia, Lepșa, Bârsești, Tulnici, Negriștești, Valea Sării, Bolotești, Nereju, Bolotești, Vidra, Poiana Cristei, Popești, Urechești, Cotești, Cărligele, Vinatori, Reghiu, Ruginești, **Focșani** (Coordonator: Club APD Focșani)

Asociația Pro Democrația a avut 2488 observatori, dintre care 1505 in mediul rural, 951 in mediul urban si 32 in echipe mobile.

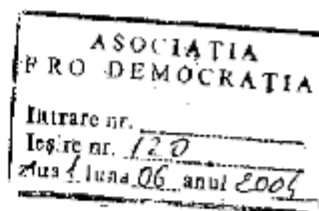

Anexa IV

2 iunie 2004

Domnul Petre Similean
Președinte
Biroul Electoral Central

Stimate domnule Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, înregistrată la judecătoria din Brașov cu nr. 74393/ 6 septembrie 1990, cu adresa în București, B-dul Unirii nr. 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 până în prezent și va monitoriza și în acest an, atât alegerile locale cât și alegerile parlamentare și prezidențiale.

Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral Central privind desfășurarea alegerilor pentru alegerea autorităților administrației publice locale, vă supunem atenției faptul că Președintele Biroului Electoral Județean Vrancea refuză acreditarea observatorilor interni propuși de Clubul APD Focșani pe considerentul că dosarul, **depus ieri, 1 iunie 2004, de reprezentantul APD în Focșani la BEJ Vrancea este incomplet.** Mai exact, domnul Romeo Holdea – Președintele Birou Electoral Județean Vrancea a solicitat, pentru eliberarea acreditărilor următoarele acte:

- o copie legalizată după statutul Asociației Pro Democrația;
- o copie legalizată după actul de constituire a Asociației Pro Democrația;
- o împuternicire din partea Centrului Național de Coordonare al Asociației pentru fiecare observator intern care va observa alegerile în Focșani;
- copie legalizată după Hotărârea Consiliului de Conducere al APD privind înființarea Clubului APD Focșani (în condițiile în care în Legea 67/2004 se face referire doar la organizații, nu și la filialele acestora, neexistând nici un fel de obligativitate, pentru o organizație, de a avea filială într-un anumit județ, pentru a putea propune observatori în județul respectiv.

Facem mențiunea că dosarul depus de reprezentantul Clubului APD Focșani la Biroul Electoral Județean Vrancea pentru acreditarea observatorilor conține următoarele documente:

- o copie după statutul legalizat al APD;

Ed. Uniri 45, bl.E3, sc.3, et.6, ap.76, sector 3

București, România

Tel: +402113277736-3277757

Tel/Fax: +402112416793

E-mail: apd@apd.ro

Web: www.apd.ro

- o copie după hotărârea judecătorească de înființare a APD;
- o copie după hotărârea de înființare a Clubului APD Focșani, emisă de Consiliul de Conducere al APD și semnată de toți membrii Consiliului;
- act de recunoaștere a Clubului APD Focșani în original – eliberat de Centrul Național de Coordonare (CNC) al APD. Actul este ștampilat și semnat;
- o împuternicire în original eliberată de Centrul Național de Coordonare al APD pentru reprezentantul APD Focșani care se ocupă de coordonarea activităților privind observarea alegerilor locale pe raza județului Vrancea;
- o cerere către BEJ Vrancea prin care Centrul Național de Coordonare al APD solicită acreditarea observatorilor recrutați de Clubul APD Vrancea, conform tabelului anexat la aceasta;
- tabelul nominal cu observatorii propuși de Asociația Pro Democrația pentru observarea alegerilor locale turul I și II din 2004, în județul Vrancea – în care s-au centralizat numele și prenumele persoanele care au completat cererile de acreditare și datele personale ale acestora (atașat la cererea menționată la punctul precedent);
- cererile de acreditare ale persoanelor care doresc să devină observatori interni din partea Asociației Pro Democrația (v. doc atașat), completate și semnate de către aceștia, în original.

Faceam mențiunea că pe baza acestui set de documente, reprezentanții APD din alte județe au intrat deja în posesia acreditărilor emise de Birourile Electorale Județene de care aparțin și că aceleași documente au fost folosite în obținerea acreditărilor pentru observatori la toate alegerile organizate până în prezent în România, începând cu cele locale din februarie 1992.

Mai mult, din prevederile Legii 67/2004 - art. 76 alin. 2 și 3, art. 123 și art. 124, nu reiese că documentele în baza cărora BEJ urmează să acrediteze observatori trebuie să fie în copie legalizată, așa cum solicită BEJ Vrancea.

Considerăm că domnul Romeo Holdea – Președintele Birou Electoral Județean interpretează prevederile Legii 67/2004 astfel încât să îngreuneze, dacă nu chiar să împiedice, obținerea acreditărilor pentru observatori APD și, în această situație, vă rugăm să luați măsurile necesare îndreptării acestei incorectitudini.

Cu stimă,

 Cristina Pirvulescu
 Președinte

Bd. Unirii 45, Bl. F3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3
 București, România
 Tel: (+4021) 371 7736 / 427757
 Telex/Fax: (+4021) 3216757
 E-mail: eud@apd.ro
 Web: www.apd.ro

Anexa V

MUNICIPIUL BUCURESTI BIROUL ELECTORAL AL CIRCUMSCRIPTIEI NR.42

ADEVERINTA de acreditare ca observator intern

Prin prezenta se adevereste ca dl.(dna)
..... Neloni Andreea Cristina ..... nascut (a) la data de
..... 30.07.1982 ..... in localitatea ..... Platani ..... domiciliat (a) in
..... Platani ..... Posesor al B.I./C.I. Seria G.Y. Nr. 528.062,
eliberat de ..... la data de ....., imputernicit (a)
de organizatia neguvernamentala ..... Asociatia Pro Democratia .....
este acreditat ca observator intern la alegerile locale din data de
06.06.2004 pentru toate sectiile de votare de pe raza tuturor
circumscriptiilor electorale ale Municipiului Bucuresti, cu respectarea
urmatoarelor conditii:

- Sa prezinte actul de acreditare presedintilor birourilor electorale pentru a putea asista la operatiunile electorale;
- Sa nu intervina in nici un mod in organizarea si desfasurarea alegerilor;
- Sa sesizeze presedintele birourilor electorale in cazul constatarii unei neregularitati;
- Sa se abtina de la orice act de propaganda pentru sau impotriva unui partid politic, alianta politica, alianta electorala ori candidat independent;
- Sa nu incerce influentarea optiunilor alegatorilor.

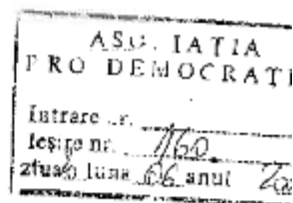
Incalcarea in orice mod a actului de acreditare atrage aplicarea sanctiunilor legale, anulara acreditarii de catre Biroul Electoral care a constatat abaterea, iar in ziua votarii indepartarea imediata din sectia de votare.

PRESEDINTE AL
BIROULUI ELECTORAL
AL CIRCUMSCRIPTIEI NR.42
Judecator Elena Rovonta

Anexa VII

20 iunie 2004

Domnul Petre Similean
Președinte
Biroul Electoral Central

Sătmate domnule Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, înregistrată la judecătoria din Brașov cu nr. 74393/ 6 septembrie 1990, cu adresa în București, B-dul Unirii nr. 45, bl. B3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 și până în prezent și va monitoriza și în acest an, atât alegerile locale cât și alegerile parlamentare și prezidențiale.

Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral Central privind desfășurarea alegerilor pentru alegerea autorităților administrației publice locale, vă supunem atenției faptul că:

- Președinția Biroului Electoral Județean Constanța nu permite accesul observatorilor APD în secțiile de votare, conform prevederilor Legii 67/2004

Ațagăm prezentei atât sesizarea adresată BEJ Constanța cât și răspunsul primit la sesizarea noastră și vă rugăm să luați măsurile necesare îndreptării acestei înecorectitudini.

Cu stință,

Cristian Pirvicescu
Președinte

Fa. unii 45, bl. Fă. nr. 3, et. 6, ap. 76, sector 3

1061185, Comuna

TEL: +403122277861/3277757

tel Fax: +40214266744

E-mail: apd@apd.ro

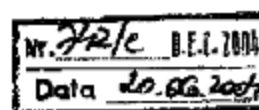
Web: www.apd.ro

BIROUL ELECTORAL CENTRAL

Str. Belgrad nr. 8, Sector 1 București

Tel. 230.30.96, 230.40.22; Fax. 230.33.82, 230.33.27, 230.42.37

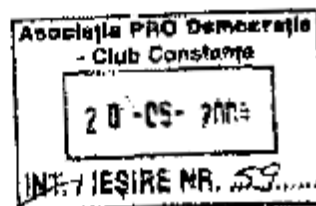
Către,
BIROUL ELECTORAL DE CIRCUMSCRIPȚIE JUDEȚEANĂ
CONSTANȚA

Spre știință: Asociația Pro Democrația

Vă transmitem alăturat, sesizarea Asociației Pro Democrația nr. 59/20.06.2004 înregistrată la Biroul Electoral Central cu nr. 742/C/20.06.2004, pentru a verifica aspectele sesizate și a lua măsuri urgente de intrare în legalitate.

PREȘEDINTE,

Judecător PETRE SIMILEAN

Către: Biroul Electoral Județean Constanța
În atenția: Adrian OPREA, Președinte

Stimate domnule Președinte,

Asociația Pro Democrația – Club Constanța vă sesizează modul eronat în care Președintele Biroului Electoral de Circumscripție Năvodari interpretează prevederile legale privitoare la drepturile și obligațiile observatorilor acreditați din partea organizațiilor neguvernamentale.

În speță, ca urmare a dispozițiilor Președintelui Biroului Electoral de Circumscripție Năvodari, nu li s-a permis observatorilor Asociației Pro Democrația (APD) prezența în secțiile de votare 14 și 15 în intervalul orar 6⁰⁰ - 7⁰⁰.

În consecință, vă rugăm respectuos să faceți demersurile necesare pentru ca observatorii APD să-și poată desfășura activitatea de observare a întregului proces electoral în circumscripția electorală nr. 9 Năvodari.

Cu stimă

Cosmin BĂLĂȘAN
Coordonator Regional APD – Regiunea 2

Str. Mercur nr. 12
OF 100/124

Constanța, România

Tel/Fax: (+40240) 520 600
Mob: 0744 512 019
Email: asd.constanta@cpdro.ro
Web: www.aspd.ro

BIROUL ELECTORAL AL CIRCUMSCRIPTIEI
JUDETENE NR. 14 CONSTANTA
Tel. 611515, 611818, Fax 611955

Nr.138/20.06.2004

Ca tre,
ASOCIATIA "PRO DEMOCRATIA"
In atentia domnului COSMIN BARZAN

Ca raspuns la adresa dumneavoastra inaintata Biroului Electoral Judetean Constanta prin fax, va facem cunoscute dispozitiile art. 76 alin. 2 din Legea nr. 67/2004, potrivit carora "la desfasurarea operatiunilor de votare pot asista observatori interni acreditati in acest scop, potrivit art. 77 votarea are loc intr-o singura zi incepand la ora 7,00 si finalizandu-se la orele 21,00.

Ca stare, in mod legal accesul reprezentantilor APD a fost limitat in incinta sectiilor raportat strict la intervalul orar amintit.

Cu deosebita consideratie.

PRESEDINTE.

Judecator - ADRIANA PREA

Anexa VIII

Mn 168/20.06

20 iunie 2004

Domnul Marian Feldioreanu
Președinte
Biroul Electoral al Sectorului 2
CC: Elena Rovența
Președinte
Biroul Electoral al Municipiului București
CC: Biroul Electoral Central

Stimate domnule Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, înregistrată la judecătoria din Brașov cu nr. 74393/ 9 septembrie 1950, cu adresa în București, B-dul Unirii nr. 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 până în prezent și va monitoriza și în acest an, atât alegerile locale cât și alegerile parlamentare și prezidențiale.

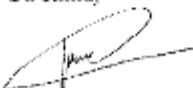
Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral al Sectorului 2 privind aplicarea prevederilor legii 67/2004 vă supunem atenției următoarea sesizare:

- În secțiile 170 și 175 observatorilor APD le-a fost refuzată asistarea procesului electoral motivându-se faptul că acreditarea este valabilă doar pentru primul tur al alegerilor desfășurat în data de 06.06.2004.

Potrivit Hotărârii Biroului Electoral Central privind interpretarea unor dispoziții din legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale referitoare la organizarea și desfășurarea celui de al doilea tur de scrutin pentru alegerea primarilor, art. 4 „Persoanele acreditate să asiste la efectuarea operațiunilor electorale la primul tur de scrutin sunt, de drept, acreditate să asiste la efectuarea acestor operațiuni și la al doilea tur de scrutin.”

Vă rugăm să luați de urgență măsuri pentru a îndrepta această ilegalitate.

Cu stimă,

Cristian Pîrvulescu
Președinte

Bd. Unirii 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3
București, România

Tel.: (+4021) 327 77 36; 327 77 57
Tel/Fax: (+4021) 321 67 44
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Anexa IX

13/20.06.2004

20 iunie 2004

Domnui Marian Feldioreanu
Președinte
Biroul Electoral al Sectorului 2
CC: Elena Roventza
Președinte
Biroul Electoral al Municipiului București
CC: Biroul Electoral Central

Stimate domnule Președinte,

Asociația Pro Democrația (APD) organizație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic, înregistrată la judecătoria din Brașov cu nr. 74393/ 9 septembrie 1990, cu adresa în București, B-dul Unirii nr. 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3, s-a implicat în observarea alegerilor locale, prezidențiale și parlamentare din 1992 până în prezent și va monitoriza și în acest an, atât alegerile locale cât și alegerile parlamentare și prezidențiale.

Având în vedere atribuțiile ce revin Biroului Electoral al Sectorului 2 privind aplicarea prevederilor legii 67/2004 vă supunem atenției următoarea sesizare:

- În secția 193, observatorul APD a fost dat afară din considerentul că nu are voie să facă scizări Președintelui BESV. Cazul sesizat era legat de redactare a unei cereri pentru urna mobilă în secția de votare. De asemenea, în această secție s-a votat cu cartea de alegător.

Potrivit art. 76 alin 2 „La desfășurarea operațiunilor de votare pot asista observatori străini și observatori interni, acreditați în acest scop.”; art. 76 alin. 4: „Acreditarea observatorilor interni poate fi contestată la Biroul Electoral Central”. Art. 122 stipulează că “Prin act de identitate în sensul prezentei legi se înțelege cartea de identitate, cartea de identitate provizorie, buletinul de identitate ori pașaportul diplomatic sau de serviciu, iar în cazul militarilor în termen și al elevilor la școlile militare, carnetul de serviciu militar.”, iar art. 2, alin 2 “Dreptul de vot se exercită numai pe baza actului de identitate prevăzut la art. 122.”

Vă rugăm să luați de urgență măsuri pentru a îndrepta această ilegalitate.

Cu stimă,

Cristian Pîrvolescu
Președinte

Bd. Unirii 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76, sector 3
București, România

Tel.: (+4021) 327 77 36; 327 77 57
Tel/Fax: (+4021) 321 57 44
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Acest material a fost publicat în cadrul proiectului *Alegeri corecte în 2004*, coordonat de **Asociația Pro Democrația** și finanțat de **National Endowment for Democracy**.

Asociația Pro Democrația
Bd. Unirii nr. 45, bl. E3, sc. 3, et. 6, ap. 76
sector 3, București, cod 030824

Tel: (+4021) 327 77 57; 327 77 36
Fax: (+4021) 321 67 44
Mobil: 0723 152 493; 0744 688 163

E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro